

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Bakalářské prezenční studium
2011 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michal Malík

Sportovní redaktor Ota Pavel, Ota Pavel o menšinových sportech

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:
Doc. PhDr. Otto Novák, CSc., PhDr. Hugo Schreiber

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Full – Time Studies
2011 – 2012

BACHELOR THESIS

Michal Malík

Sports editor Ota Pavel, Ota Pavel for minority sports

Prague 2012

The bachelor thesis work supervisor:
Doc. PhDr. Otto Novák, CSc., PhDr. Hugo Schreiber

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne: 7. června 2012

Michal Malík

Tuto práci bych chtěl věnovat člověku, který byl skutečným profesionálem ve svém oboru Doc. PhDr. Otto Novákovi, CSc., který nade mnou držel ruku, která mě vedla po dobu psaní mé práce. Bohužel nás na konci roku 2011 nečekaně opustil.

Dále bych rád poděkoval panu PhDr. Hugo Schreiberovi, za pomoc při dokončení mé bakalářské práce.

Anotace:

Tato bakalářská práce se zabývá pohledem na tvorbu a život Oty Pavla v úzce vymezeném souboru tématiky menšinových sportů. To znamená zkoumání – života Oty Pavla, jeho sportovní aktivity, kariérní cestu k sportovnímu redaktorství a dále pak zkoumá jeho dílo o menšinových sportech.

Klíčové pojmy:

Cyklistika, gymnastika, historická analýza, horolezectví, obsahová analýza, popis děje, redaktor, spisovatel, sport, žurnalistika.

Annotaion:

This dissertation deals with the life and work of Ota Pavel in connection with a specific group of low-profile sports. It studies Ota Pavel's life as well as his sport engagements, along with his career in sport journalism and his low-profile sports literary work.

Key words:

Cycling, gymnastics, historical analysis, rock climbing, content analysis, description of happening, editor, writer, sports, journalism.

Obsah

ÚVOD	9
1. Ota Pavel a jeho sportovní žurnalistika	10
1.1. Biografie Oty Pavla	11
1.2. Rodina a sport.....	14
1.3. Ota Pavel žurnalistou.....	17
2. Ota Pavel o horolezectví.....	24
2.1. Výstup na Eiger	27
2.1.1. Popis děje	27
2.1.2. Obsahová analýza.....	28
2.2. Odpusť nám naše viny.....	29
2.2.1. Popis děje	29
2.2.2. Obsahová analýza.....	32
2.3. Žluté růže.....	33
2.3.1. Popis děje	33
2.3.2. Obsahová analýza.....	34
3. Ota Pavel o gymnastice	35
3.1. Salto nazad	35
3.1.1. Popis děje	35
3.1.2. Obsahová analýza.....	36
3.2. Sedm deka zlata.....	37
3.2.1. Popis děje	37
3.2.2. Obsahová analýza.....	39
4. Ota Pavel o cyklistice	40
4.1. Omyl.....	43
4.1.1. Popis děje	44
4.1.2. Obsahová analýza.....	47
4.2. Prokletý cyklista	49
4.2.1. Popis děje	49
4.2.2. Obsahová analýza.....	52
4.3. Baroni na kolech.....	53
4.3.1. Popis děje	53
4.3.2. Obsahová analýza.....	55
4.4. Další díla o cyklistech a cyklistice	57
4.4.1. Pár kilometrů od Terezína	57

4.4.2. Jak to člověk prohrál a potom vyhrál	58
5. Obsahová analýza Pavlových děl o horolezectví, gymnastice a cyklistice	61
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ	64

ÚVOD

Ota Pavel je v naší zemi bezpochyby literárním fenoménem. Každý z nás zřejmě zná jeho beletristickou tvorbu. Tvorbu, kde popisuje své dětství nebo svou rodinu. Tato díla se proslavila především prostřednictvím filmu. Tato bakalářská práce by se měla věnovat tématům Pavlovy tvorby, která obecně nejsou tak známá. Nebude se v ní psát o fotbale nebo atletice reprezentovaných Duklou mezi mrakodrapy nebo dílem Jak to tenkrát běžel Zátopenek. Pro pochopení Pavlovy tvorby jako celku se těchto děl práce ale také dotkne. Primárně je zaměřená na díla, která jsou v Pavlově tvorbě opomíjená, o sportech takzvaně menšinových. Mezi tyto sporty patří horolezectví, gymnastika a cyklistika.

Ota Pavel autora práce provází celým životem. Jako malý kluk, když chytal ryby, byly Pavlovy knihy jeho biblí. Později, když začal sportovat, dostával se k Pavlovým dílům o sportu. Jeho literatura se pro něj stala srdeční záležitostí. Současně si uvědomil, že v dnešní době prožívají tyto sporty obrovský boom, a to především cyklistika a horolezectví. Proto by si právě tato díla mohla najít spoustu nových čtenářů.

Cílem je popsat Pavlovu tvorbu o daných sportech v širších souvislostech s jeho životem a s životními prožitky. Současně zmapuje sportovní prostředí na poli horolezectví, cyklistiky a gymnastiky v době Pavlovy tvorby. Rád by vytvořil ucelený pohled na Pavlovu tvorbu jak z hlediska obrovské výpovědní hodnoty, tak z hlediska stavby textu a stylu psaní. Poukázat na jeho osobní vztahy se sportovci a techniku, podle které tvořil. Tím zmapovat určité tendence a vnitřní zákonitosti jeho tvorby.

Práce se v první kapitole bude zabývat životem Oty Pavla. Jeho vztahy k okolí, sportu, literatuře i žurnalistice. V částech dalších bude práce zkoumat Pavlovo dílo o daných sportech. Každému z menšinových sportů bude věnována jedna kapitola. Ve smyslu popisu děl o daných sportech a následně obsahové analýze. Analyzovat se budou jak jednotlivá díla, tak menšinové sporty jako celek.

1. Ota Pavel a jeho sportovní žurnalistika

Většina lidí zná Otu Pavla jako autora literatury krásné, možná někdo v paměti vypátrá knihu Dukla mezi mrakodrapy. Já chci poukázat na jeho život, který se hodně točil kolem sportu, a především na jeho tvorbu, která je z větší části tvorbou také o sportu.

První kapitola se zaměří na život a tvorbu Oty Pavla. Na dopady vlivů z dětství, kdy zažil spoustu depresivních, ale i radostných chvil, kterých si o to víc vážil. Všechna tato traumata či radost ho ovlivnily na jeho tvůrčí cestě a dost možná ovlivnily i jeho osud, jeho zdravotní stav.

Jeho dílem a životem se už v minulosti zabývali Bohumil Svozil a Jaroslava Pechová. Svozil se dopodrobna zaobíral Pavlovým dílem, byl jeho dobrým přítelem a probírali společně jeho tvorbu, dělal Pavlovi korektury a často spolu konzultovali jeho díla a byl v této činnosti bezpochyby kompetentní. Jako pracovník Ústavu pro českou literaturu se stal Pavlovým poradcem v profesních záležitostech. Později napsal knihu o životě a tvorbě Oty Pavla, kde je znatelná jeho blízkost s Pavlem a hloubka znalosti jeho rodiny, jeho osobnosti a tvorby. Po přečtení knihy Krajiny života a tvorby Oty Pavla se dá lehce udělat komplexní představa o Pavlově životě. Jaroslava Pechová se spíše soustředila na odkaz Oty Pavla v dnešním světě. Poznává místa a lidi, o kterých Ota psal. Snaží se najít a vysvětlit krásy prostředí v životě Oty Pavla.

1.1. Biografie Oty Pavla

Ota Pavel se narodil 2. července roku 1930 v Praze se jménem Ota Popper. Byl nejmladším ze tří synů židovského obchodního cestujícího Lea Poppera a matky křesťanky Hermíny Popperové. Rodina žila v Praze a to přesto, že rodiče z Prahy nepocházeli. Otec byl původem z Buštěhradu a matka z Dříně u Kladna.

Ota Pavel prožíval bohaté dětství, pod silným vlivem velmi obětavého tatínka. Ten dělal, co mohl pro blaho rodiny. Na druhé straně si nemůžeme ponechat jen tento pozitivní obraz, protože Leo Popper měl moc rád ženy a to byl pro rodinu dost rušivý element. Otu Pavla i jeho dva starší bratry Huga Pavla a Jiřího Pavla, vedl především ke sportu. Chtěl mít z jednoho ze synů vrcholového sportovce, proto kluci od malička dělali všechny možné sporty. Ota Pavel si vyzkoušel kopanou, lehkou atletiku, ale především hokej. Otec je stejnou měrou vedl i k lásce k přírodě. Spoustu času trávili u vody rybařením, která byla pro celou rodinu silnou vášní. Dětství Ota Pavel prožíval tedy téměř snové. Měl v rodině perfektní zázemí, které vytvářel dobře vydělávající tatínek a veškerou péči měl od maminky.

Těžké životní období pro Otu Pavla a jeho rodinu nastává ve chvíli, kdy začíná být ve vzduchu cítit druhá světová válka a protizidovské nálady. To bylo v období, kdy Otovi Pavlovi bylo osm let. Otec jako Žid přišel o dobře placené místo obchodního cestujícího. Z finančních a sociálních důvodů se musela celá rodina Pavlových přestěhovat do Buštěhradu. Tady pracují oba bratři i otec v dolech. Sám Ota Pavel se stává hornickým učněm hned poté, co absolvuje základní školu. To bylo ale až během druhé světové války. Rodina se užívala s velkými obtížemi. Za to, co vydělali, si mohli skutečně koupit jen to nejnnutnější. Jako první byli povoláni do koncentračního tábora bratři Jiří a Hugo Pavlovi. Sled následujících událostí popisoval Ota Pavel v díle Smrt krásných srnců. Otec Leo Pavel riskoval život, aby svým synům mohl dovést maso ještě před odjezdem do koncentračního tábora. Po deportování bratrů zůstávají v Buštěhradě společně s Otou Pavlem oba rodiče.

V tomto období se stala další věc, která byla námětem jednoho z Pavlových děl. Leo Pavel si ještě před válkou koupil v Buštěhradě rybník, který musel celý zarybnit. Na začátku války mu byl rybník zabaven. Židovi v této době nemohl patřit rybník. Otec byl také povolán do koncentračního tábora a to v zimě roku 1944. Noc před odchodem otec Leo dokázal na nějaký čas zabezpečit rodinu tím, že v noci vylovil svůj rybník. Ota Pavel pak kapry vyměňoval za nejrůznější suroviny. Tento příběh je popsán v díle Kapři pro Wehrmacht. Mimo jiné se v tomto příběhu zmiňuje o tom, z jaké bezprostřední blízkosti zažili zkázu Lidic.

Samotný Ota Pavel do koncentračního tábora povolán nebyl. Vděčil za to tomu, že ho jako malého nezapsali do židovské matriky. Tím nebyl brán jako přímý Žid a s kombinací nízkého věku nebyl pro Hitlerovy složky zajímavý.

Po druhé světové válce se domů vrátili z koncentračních táborů bratři Hugo i Jiří a otec Leo. Ještě v roce 1945 se Pavlovi přestěhovali z Buštěhradu zpět do Prahy. Otec se pokoušel dostat se zpět na své místo obchodního cestujícího ve firmě Electrolux. To se mu nepodařilo. Pracoval sice dál jako obchodní cestující a to s nejrůznějším artiklem, ale už nikdy to nedosáhl rozměrů svého obchodu, v kterých se pohyboval před válkou. Obchodní duch otce Lea Pavla měl na Otů Pavla po válce zásadní vliv. Otec z něj chtěl vychovat obchodníka. V důsledku toho se Ota Pavel přihlásil na obchodnickou školu, kterou úspěšně absolvoval v letech 1946 – 1948. Tato otcova snaha byla zcela marná, protože Ota Pavel cítil, že to nebude jeho cesta.

Ota Pavel se vydal na samostatnou dráhu, která byla odlišná od otcových představ v roce 1949. S pomocí rodinného přítele, kterého bratři Oty Pavla potkali v koncentračním táboře, Arnošta Lustiga se dokázal dostat do redakce Československého rozhlasu. Tam působil až do vojny, kterou absolvoval v letech 1951 a 1953. Po vojně odmítl možnost pokračovat v důstojnické kariéře. Nechtěl si svázat ruce armádou. Cítil, že potřebuje pro svůj život volnost. Po vojenské službě znovu nastoupil v Československém rozhlasu. Tam postupně narůstala jeho nespokojenost a plynule se přesunul do redakce časopisu Stadion.

V týdeníku Stadion také nebyl šťastný, vadila mu přílišná zátěž a pracovní prostředí. V tomto období se Ota stihl ještě oženit s Věrou Novákovou a založit vlastní rodinu. V týdeníku Stadion vydržel sotva rok. Poté nastupuje v roce 1957 do redakce Československého vojáka. To byla redakce jeho života, v které byl spokojený. Současně vedle redakční práce vystudoval večerní školu pro dospělé, kterou zakončil maturitou. Nečekaný zvrát nastal v životě Oty Pavla v roce 1964 na zimních olympijských hrách v Innsbrucku, kdy se musel rovnou z výpravy vrátit do uzavřené psychiatrické léčebny. Projevila se jeho neléčitelná duševní choroba. Ta vedla Otu Pavla až k trvalému invalidnímu důchodu, do kterého nastoupil v roce 1966.

Po odchodu do invalidního důchodu se Ota Pavel začal větší mírou věnovat vzpomínkové rodinné próze a vznikala díla jako Smrt krásných srnců, Kapři pro Wermacht a další. Ota Pavel stále putoval mezi psychiatrickými léčebnami a domovem. Stále přispíval do časopisů a psal své příběhy. Ve svém životě toho chtěl napsat ještě mnohem a mnohem víc. Ota Pavel zemřel 31. března 1973 na následky Infarktu.

1.2. Rodina a sport

Nejmladší člen pětičlenné rodiny Ota Popper měl dva bratry. O čtyři roky staršího Jiřího a o šest let staršího Huga. Narodil se rodičům Hermíně a Leovi v roce 1930 v Praze, kde rodina zažívá svá zlatá léta. Otec jako obchodní cestující firmy Elektrolux vydělává dost peněz. Občas však svým bližním přinášel i nemalé starosti tím, jaký byl dobrodruh, blázínek a milovník žen. Od malička byl Ota veden k přírodě a sportu. Poznal jaká je to dřina trénovat. Poznal, jaké krásy skrývá příroda, a dokázal si v sobě velice živě všechny tyto pocity uchovat a později je zprostředkovat pomocí své tvorby.

Otec Leo Popper pro rodinu objevil krásný kus země. Křivoklátskou krajinu, která obklopuje řeku Berounku. Předal synům to, co měl sám nejraději. Byla to láska k rybolovu. Rodina zde našla svůj ráj. Tatínek našel spřízněnou duši v Karlu Proškovi a kluci v něm našli svůj rybářský vzor a strýčka. V dílech Oty Pavla se o něm často dočítáme. Prošek byl pro rodinu skoro rovnocenný člen. Toto období pro Otu Pavla ještě nebylo moc sportovní. Oba bratři už hráli v oddíle fotbal, ale Ota byl ještě příliš malý.

Zlaté časy pro rodinu skončily před druhou světovou válkou. Měli možnost emigrovat do Kanady, ale nacionální cítění Lea Poppera bylo silnější než strach z války. Hlavním problémem byl původ Otova otce. Jeho židovství znamenalo veliké existenční problémy. V první řadě propuštění z firmy Elektrolux a následný odchod z Prahy do nedaleké vesnice Buštěhrad. Bratři i otec tam museli pracovat na šachtě, aby se uživili. Ota se stal hned po základní škole dělnickým učněm.

Velkou ranou byla pro rodinu i událost, která se stala velice blízko Buštěhradu - srovnání Lidic se zemí. Rodina vnímala tuto reakci na atentát na Heydricha z bezprostřední blízkosti. Ota viděl ve školních lavicích volná místa po lidických spolužácích. Odešla spousta rodinných přátel a známých.

Další rodinnou tragedií bylo, když bratři i otec byli deportováni do koncentračních táborů. Nejdříve Hugo s Jirkou, kteří byli společně deportováni do Terezína. Tam se setkávají s pozdějším rodinným přítelem Arnoštem

Lustigem, který měl později veliký vliv na Otu a na jeho tvorbu. Skoro po dvou letech byl deportován i otec Leo, který se v Terezíně potkal s Hugem.

I během protektorátu dělal otec všechno proto, aby Otu vedl ke sportu. Hrál fotbal za SK Buštěhrad a stejně intenzivně se snažil hrát hokej. Ota zůstal v Buštěhradě sám s maminkou potom, co byl otec odveden do koncentračního tábora. Ještě před tím než odešel, vydal se na cestu do Prahy, sháněl a půjčoval si peníze od známých, aby se mohl připravit do koncentračního tábora. Za peníze které v Praze obstaral, koupil pro Otu boty s bruslemi. Jak sám Ota Pavel napsal: „Stály moc, strašně moc asi jako válečný prase.“¹

Z koncentračních táborů se vrátili jako zázrakem všichni. Hugo s otcem z Terezína uprchli jeden po druhém na začátku května 1945. Hugo se domů vrátil čtvrtého května a otec Leo května pátého. Jiří se vrátil domů v dost zuboženém stavu až koncem května.²

V poválečném období, kdy se rodina vrátila zpět do Prahy, se Ota chtěl stát sportovcem pražské Sparty. Moc se mu líbila spartánská atmosféra a klubový věhlas. Zkoušel za Spartu běhat a hrát fotbal. Žádné úspěchy ale nezaznamenal. Rozhodl se, že tím pravým sportem pro něj bude hokej. Tady měl možnost si uvědomit, jaké oběti jsou potřeba sportu věnovat. Co vše stojí za tím, aby byl sportovec úspěšný a také to, že vynaložené úsilí nemusí být po zásluze odměněno. Brzké ranní vstávání a trénování z vlastní vůle. Utrácel své kapesné za rum a cigarety, které dával jako úplatu ledařům, aby mohl chodit velmi brzy ráno trénovat na led. Ota si uvědomoval, že ti nejlepší musí také nejmíc dřít. Proto, když mu nestačila jen zimní příprava, v létě trénoval tak tvrdě jak jen málokdo. Přes to všechno se však nejlepším nestal. Fyzicky měl dost síly na nejlepší kluky v oddílu, ale technika hry je z velké části o citu, který je vrozený. K tomu, aby se mohl stát hráčem vyšší hokejové hry, je potřeba právě talent. „Světovým hráčem se může stát jen ten, kdo má vůli, talent, podmínky, odvahu a štěstí.“³ To, jak sám zkonstatoval, neměl.

¹CHIP: Československý sport. Praha: Olympia, 1972 - 26.4. ISSN 0323-1224

²Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. ISBN: 80-7304-036-0 (str. 22-27)

³CHIP: Československý sport. Praha: Olympia, 1972 - 26.4. ISSN 0323-1224

Ota Pavel věděl, že se svého hokejového vrcholu v hokeji už dotkl, a věděl, že dál už se vyvíjet nemůže. Tak trochu ze lsti tatínkovi namluvil, že hokej už nemůže ze zdravotních důvodů na doporučení lékařů hrát. Ve skutečnosti mu doporučili, aby hokej nehrál pouze nějaký čas. Tak s hokejovou kariérou vyhasl i sen otce Lea, že některý z jeho synů se stane vrcholovým sportovcem. Nikdy Otovi nevyčetl, kolik investoval do sportovního vybavení a jak moc si přál, aby právě jeho kluk byl ten nejlepší. Sám Ota viděl, jak to otce zarmoutilo.⁴

⁴ CHIP: Československý sport. Praha: Olympia, 1972 - 26.4. ISSN 0323-1224

1.3. Ota Pavel žurnalistou

Po návratu rodiny do Prahy se Ota Pavel přihlásil do dvouleté obchodní školy, kterou absolvoval v letech 1946 až 1948. Když se nestal vrcholovým sportovcem, otec chtěl, aby šel alespoň v jeho obchodních šlápějích. Snaha udělat z něj obchodníka však byla zcela marná. Neměl vůbec žádné předpoklady k tomu, aby se jím stal.

Ota Pavel začal pracovat v Československém rozhlasu na doporučení a rady Arnošta Lustiga. V roce 1949 se tedy úplně vzdálil od otcových ideálů a vydal se na cestu svého srdce. Zprvu pracoval mezi zpravodaji, kde nejdříve působil zadarmo, jak se říká na zkušenou. Po třech měsících se v rozhlase osvědčil a začal tam pracovat oficiálně. Tomu nepochybně pomohlo členství v komunistické straně.

Po krátkém čase přešel do redakce sportovní. Samozřejmě jako každý jiný se Ota postupně vypracovával. Neměl potřebné zkušenosti proto, aby se mohl stát hned samostatným redaktorem. Přesto se pokoušel o samostatné dílo, jednou takovou prvotinou se stala novinářská črta: Proč jsem se nestal světovým hráčem⁵. Toto sportovně autobiografické dílo vysvětluje zapálení pro sportovní žurnalistiku. Když se nemohl stát vrcholovým sportovcem, tak se chtěl stát alespoň vrcholovým sportovním redaktorem. To se mu na rozdíl od sportu povedlo. V novinářině našel v podstatě satisfakci.

V redakci Československého rozhlasu pracoval s lidmi, kteří ho měli skutečně co naučit. Na straně druhé to byla obrovská motivace k tomu, aby se vypracoval na jejich úroveň a mohl publikovat jako samostatný redaktor. Ota byl skutečný dřič a nepovolil v žádném ohledu. Vůle, cílevědomost a trpělivost ho dovedla až k osvojení nejrůznějších redaktorských praktik. Během svého pobytu v Československém rozhlasu se propracoval až k reportáži, kterou později ovládal výborně. Dostal i možnost mluvit na mikrofon. Bohužel nebyl příliš pohotový, a proto ho musel přenechat jiným.

Obdobím, kdy měl Ota Pavel redaktorskou pauzu, pro něj byla vojna, kterou absolvoval v letech 1951 až 1953. Armáda pro něj měla až zvláštní

⁵ CHIP: Československý sport. Praha: Olympia, 1972 - 26.4. ISSN 0323-1224

význam. Velmi pilně plnil své povinnosti, sportoval a věnoval se i dobrovolným činnostem. Vedl dopisovatelský a nástěnkářský kroužek. Také plnil funkci politického pracovníka, která vyplývala z jeho stranické příslušnosti.

Na vojně také Ota Pavel dospěl k zásadnímu rozhodnutí, a sice že se stane spisovatelem. Na začátku to vypadalo spíš nereálně. Byl však rozhodnutý, že na sobě bude tvrdě pracovat, aby mohl být tím, kým skutečně chtěl. Neměl skutečné předpoklady stát se spisovatelem. Jak sám přiznává, lépe řečeno tvrdil, že v mládí toho moc nenačetl, i když skutečnost byla jiná. Z jeho dopisů v době vojenské služby se dozvídáme, že četl dost a především ruskou prózu Čechova, Gogola, Gorkého a také například Tolstého.⁶

Po vojně se opět vrátil do redakce Československého rozhlasu. Přestože Otova práce se skutečně vyvíjela, cítil se spíše nespokojený. Nebavilo ho psát texty pouze pro rozhlas, které byly odvysílány „jen v éteru“. Chtěl se stát skutečným autorem, který bude vydávat své díla v tištěné podobě.

Po odchodu z rozhlasu v roce 1956 nastoupil v časopise Stadion. Rušné prostředí, které v týdeníku panovalo, nebylo to pravé místo pro Otovu kreativitu. Neměl tu čas na to, aby se mohl věnovat svému cíli, stát se spisovatelem. Dále se v tomto směru rozvíjet a studovat. Rušné redakční prostředí Otovi nedělalo dobře. Nebyl schopný psát rychle a pohotově, formulovat své myšlenky do finální podoby napoprvé. Psal velmi těžce, několikrát své práce předělával, než se dostal k finální podobě. Dá se říct, že formulace, které ve svých článcích používal, doslova hledal. Ve Stadionu po necelém roce pracovat přestal. Otakar Brůna, Pavlův kolega ze Stadionu, na Otu vzpomíná jako na novináře, a to dokonce jako na novináře bytostného. Podle jeho slov jím byl „každým vydechnutím.“⁷

Ota Pavel byl novinářem opravdu srdcem. Jeho píle, odhodlání, vůle a touha po tom se zdokonalovat v novinářské branži téměř neznala mezí. Přesto všechno nebyl novinářem typickým. Dokázal pracovat velice intenzivně a poctivě. Za tím stála i touha psát jinak, tvořit jiné nové slovesné hodnoty, které budou trvalejšího rázu. To se mu v budoucnu nejednou podařilo. Byl

⁶Pavel, O. *Z korespondence*. Praha: Primus, 2000. ISBN 80-86207-17-X

⁷CHIP: Průboj. Ústí nad Labem: KV KSČ, 1988 – 31.12. ISSN 1804-5782

hodně kritizován za to, že příliš beletrizuje. Pro literaturu to mělo velký přínos, současně to bylo velkým přínosem i pro žurnalistiku. Dokázal tyto dva žánry propojit, a jestli ne přímo propojit, tak jeden druhému velmi přiblížit, což bylo v době před Pavlem a i v době po něm, něco nevídaného.

Ota Pavel začal spolupracovat s Československým vojákem v roce 1957. Na rozdíl od Stadionu měl čas a klid, který potřeboval pro další studium k splnění svého snu stát se spisovatelem, k tomu, aby mohl tvořit a psát podle svých představ. Atmosféru, jaká panovala v Československém vojáku, popisoval kladně ve svých dopisech rodině⁸. Od roku 1957 začal studovat večerní školu, kterou absolvoval za tři roky. Studium zakončil maturitou.

V Československém vojáku měl perfektně připravenou půdu pro to, co chtěl tvořit. Sportovní publicistika a reportáže se pro Otů Pavla staly dominantními literárními útvary. I když začínal od nejjednodušších novinářských útvarů. Když napsal první reportáže, črty, které byly vydány, setkával se s nejrůznějšími ohlasy. Bylo dokonce dost na vahách, jestli se jeho příspěvky vůbec otisknou. Za pomoci kolegů, kteří se v redakci přimluvili, vše dobře dopadlo. Po čase se vypsál a čtenářské publikum přišlo Pavlovým příspěvkům na chuť. Stával se postupně oblíbenějším a přitahoval větší pozornost.

Redakci považoval za svou rodnou. Byl jí vděčný za příležitost, kterou dostal, za to, že ho nechali jít jeho vysněnou cestou. Výstižně to ohodnotila Pavlova redakční spolupracovnice Jiřina Trojanová slovy: „Nikdy nepřestal Vojáka považovat za svůj rodný časopis. Prožil v něm, jak říkal, svá nejlepší léta. Tady se z řadového sportovního reportéra stal předním sportovním publicistou.“⁹

Ve Vojáku měl současně spoustu výhod. Udělal si přátele mezi předními sportovci, jakým byl například Emil Zátopek, měl možnost se sportovci cestovat po světě. Důkazem je toho Dukla mezi mrakodrapy. Ota Pavel dostal příležitost letět s fotbalovým mužstvem Dukly do Ameriky přesto, že odletěl jen „s odřenýma ušima“. V Americe toho zažil, viděl a udělal hodně. Využil příležitosti, jak jen to bylo možné. Hůře bohužel dopadla jeho

⁸ Pavel, O. *Z korespondence*. Praha: Primus, 2000.

⁹ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 43

reportérská cesta do rakouského Innsbrucku. Na tamní zimní olympijské hry odjížděl s obrovskou chutí. V Innsbrucku se poprvé naplno objevila jeho psychická choroba. Domů už se nevrátil společně s ostatními autobusem, ale sám a rovnou do psychiatrické léčebny. Když se vrátil z Innsbrucku, redakci Československého vojáka se k němu zády neotočili. Jeho zdravotní stav se nezlepšoval. Občas to bylo horší a občas lepší. Ale už nikdy to nebylo v pořádku, záchvaty se stále projevovaly. Přes různé i experimentální pokusy léčby ho psychická choroba donutila v Československém vojáku ukončit pracovní poměr. V roce 1966 byl nucen odejít do invalidního důchodu.

Tady pro Otu Pavla začala nová etapa života. Publikoval poté do nejrůznějších periodik. Po odchodu z Československého vojáka to byl především Československý sport, ani s Československým vojákem nepřestal být v kontaktu, ale příspěvky vydával i jinde. Postupem času prošel redakce časopisů Obrana lidu, Stadion, Československý voják, Československý sport, Gól a Ahoj na sobotu. Občas působil i v některých dalších. V Gólu a v Ahoj na sobotu však publikoval už pouze jako externista.¹⁰

Další důležitou zkušeností a možností pro Otu Pavla bylo, že mohl díky práci v Československém vojáku se sportovci společně cestovat. První významnou cestou byla v roce 1962 cesta do Spojených států s celkem kopané pražské Dukly. Na motivy této cesty napsal svou knižní prvotinu. Kniha se jménem Dukla mezi mrakodrapy se stala velice populární. Udělal opět to, na co nikdo nebyl zvyklý. Jeho obecný záměr nebyl popisovat jen výkon, ale zajímaly ho především souvislosti. Sportovec pro něj nepřestal existovat ve chvíli, kdy odešel do kabiny. Zajímal se o sportovce víc do hloubky. Chtěl vědět, jak každý z hráčů žije, co sportu dává a jaký je to člověk. U mužstva Dukly to platilo dvojnásob, o kluky z Julisky se zajímal už dlouho. Armádní kopaná tam tenkrát byla na velmi dobré úrovni.

Ota Pavel se rozhodl toto mužstvo popsat, zprostředkovat čtenáři, co je v každém z těch hráčů, kteří tvoří celek. Pomocí jednotlivců dokázal vysvětlit, jak to v mužstvu vypadalo. Skoro polovina díla je věnována právě jednotlivým portrétům hráčů. Dostával se k problémům sportovců, které měli

¹⁰ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. (str. 35-45)

v životě kvůli sportu. Především co se týče píce v tréninku, rodinného zázemí, možnosti užít se v závislosti na úspěchu či neúspěchu, zdraví, psychiky a dalších faktorů, které byli nuceni hráči skloubit dohromady. Vytvořit z něj funkční mechanismus a to bez jakékoli záruky do budoucna. Zranění pro ně znamenalo ztrátu všeho. V některých případech hráče až heroizoval a dělal z nich skutečné dobráky. První část knihy může působit monotónně a stereotypně. Má to ten účinek, že Pavel dostane čtenáře do obrazu a ten si vychutná druhou část knihy.

V Dukle mezi mrakodrapy je popsán i předchozí vývoj klubu, kdy se mužstvo přes porážky dokázalo postupně zlepšovat a vybičovat až na samý vrchol české kopané. Ota Pavel čerpal především ze své osobní znalosti klubu. To se pro jeho dílo stalo typické, psal o sportovcích jako správný novinář. Zjistil fakta osobním sledováním. Trávil se sportovci spoustu času. Mohl tedy to, co právě v New Yorku viděl, srovnávat s tím, co už se stalo. Vidět souvislosti či vývoj klubu. Tím, že znal perfektně každého z hráčů, poznal ledacos jiného, než běžný divák, a dokázal to popsat. Nebyla to klasická reportáž. Čtenáři spíše čekali aktuální reportážní zprávu o zápasech Dukly, o tom, jak za oceánem hraje a jak si vede. Takových zpráv se dočkáme jen zřídka. Zaměřený je právě naopak. Na dobu, kdy se Dukla formovala. Je to v podstatě historie vzniku a vývoje. Proto se dílo podobá literatuře faktu.

Dílo se určitě nemůže pochlubit svou celistvostí, nebo logickou návazností. V knize se dostáváme i k úvahám Oty Pavla, co je vlastně sport. Přemýšlí i o profesionalitě sportovců či jejich možnosti životní existence po fotbalové kariéře. Současně ale popisuje život ve Spojených státech a projevuje své vlastenectví. Kniha dnes podává určité svědectví doby.¹¹

Dukla mezi mrakodrapy byla nejprve publikována v Československém vojáku na pokračování. Konkrétně byly publikovány pouze části knihy během roku 1963. První oficiální knižní verze vyšla o rok později v roce 1964. Kniha byla vydána v nákladu 25 000 tisíc výtisků, které byly rozebrány tak rychle, že v stejném roce dotiskli ještě dalších 15 000 knih. Za tímto úspěchem stojí podle

¹¹ Pavel, O. *Cena vítězství*. Praha: Naše vojsko, 1968. ISBN: 28-007-68

sportovního publicisty Ivo Urbana především to, že česká sportovní literatura byla velmi chudá. Jak v oblasti beletrie, tak i co se týče publicistiky. Tím, že nebylo s čím srovnávat, měl Ota Pavel velice zjednodušenou cestu k úspěchu. Navíc jeho styl psaní sportovních děl ho hned od začátku odlišoval od ostatních, kteří se pokoušeli o něco podobného. Forma, jakou Pavel zvolil, byla pro čtenáře čtivá a zajímavá. Kniha *Dukla mezi mrakodrapy* byla Pavlovým nejrozsáhlejším dílem.¹²

Dukla mezi mrakodrapy měla do určité míry portrétní hodnotu, která byla úzce spjata s reportáží. Další část Pavlovy tvorby však byla čistě portrétní. Příkladem je dílo *Jak Zátoupek běžel Prahou*, které bylo jedno z nejrozsáhlejších portrétních děl. Bylo vydáno v Československém vojáku v roce 1966 jako portrét na pokračování, a sice ve třech číslech časopisu.¹³ Dílo směřovalo k tomu, aby popsalo, jak Zátoupek dosáhl úspěchu na olympiádě v Helsinkách. Ota Pavel ukončil portrét v knize *Cena vítězství*, která byla vydaná v roce 1968, slovy: „Přišel a odešel – tak to ve sportu bývá. Přišel a odešel - a zůstal. Jistě se najdou v naší zemi další, kteří ho budou následovat. Stal se v tomto století velikým příkladem nejen pro silné a nadané, ale především pro slabé a netaentované, protože sám takový kdysi byl. Našel jen stupínky, po kterých Kráčel vzhůru. Své sny nejen snil. Každý den udělal něco pro to, aby je splnil.“¹⁴ Při čtení těchto řádků si můžeme demonstrovat, jak Ota Pavel dokázal ve čtenáři vyvolat emoce. Jak barvitě a zručně uměl používat český jazyk.

Portrét čítající okolo dvaceti pěti stran čtenáři odkrývá to, kdo skutečně Emil Zátoupek byl. Nedokážu posoudit, jestli se jedná o realistický obraz. Ota Pavel z Emila Zátoupeka, ale i dalších sportovců, o kterých píše, dělá hrdiny. To přidává na zajímavosti a napětí při samotné četbě. Není to žádný strohý popis. Perfektně pracuje s informacemi. Opět je na začátku portrétního úvodu navozena určitá situace, z které se celý další portrét odvíjí. Dalo by se říct, že se jedná o portrétní úvod, který navozuje určitou atmosféru.

¹² Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003.

¹³ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 127

¹⁴ Pavel, O. *Cena vítězství, Jak to tenkrát běžel Zátoupek*, Praha: Naše vojsko, 1968 str.: 207

Po úvodu následuje chronologický popis života Emila Zátopka. Popisuje cestu spíš jako strastiplnou. Dokázal vyzdvihnout to, co daný sportovec dělá jinak. V tom zřejmě hledal podstatu toho, že je jiný. Lepší nebo horší, než ostatní sportovci. V tomto způsobu popisu jsou i snadno pochopitelné charakterové rysy popisované osoby.

To, jak byla napsána Dukla mezi mrakodrapy a Jak tenkrát běžel Zátopek, nám může sloužit jako vzor, šablona. Ukázat, jakým byl Ota Pavel sportovním redaktorem. Už v první polovině šedesátých let si ve své tvorbě našel ustálený způsob jak tvořit. Našel si svou stylistickou rovinu, kterou později už jen piloval. Věcně a však citově angažovaně s důrazem na popis životních osudů sportovců, tak by se daly charakterizovat hlavní znaky jeho tvorby. Ota Pavel svá díla neustále přehodnocoval. Hledal stále lepší formulace. Snažil se co nejpřesněji popsat to, co se o sportovcích dozvěděl a jak to cítí. Právě proto některé svá díla i po vydání ještě dvakrát, třikrát předělal, doplnil či o něco zkrátil.

2. Ota Pavel o horolezectví

„Ptát se, proč píší o sportu, je blbost. To je, jako by se někdo ptal horolezce, proč leze nahoru na tu horu. Protože ho přece ta hora láká. Protože je vysoká a vylézt tam není sranda. Myslím si, že psát o sportu také není sranda. Někomu se může zdát tato hora sportovní literatury nízká, ale mně se zdá náramně vysoká.“¹⁵

Ota Pavel nebyl jen pomyslným horolezcem literárním. Stal se z něj i horolezec skutečný. Měl rád fotoreportéry, nikdy nevěděl proč. Měl mezi nimi mnoho přátel, jeden z nich ho dovedl až na cestu horolezeckou. Byl jím Vilém Heckel, který patřil mezi nejlepší světové fotografy hor. Ve své tvorbě zobrazoval člověka ve vztahu k přírodě, veškeré emoce spojené s bojem s horami. Vilém Heckel chtěl s Otou Pavlem spolupracovat na knize fotografií *Hory a lidé*.

Ota Pavel měl tvorbu Viléma Heckela velice rád. Znal ji velice dobře, dlouhé hodiny se dokázal kochat jeho snímky. Proto byla spolupráce víc než jistá. Sám Ota napsal: „Budu se mu hrabat ve fotkách jako milé ve vlasech.“¹⁶ To dává jasně najevo jeho osobní až intimní postoj k jeho tvorbě. Ota Pavel neznal druhou stranu, neznal soupeře, neznal protivníka, neznal hory. Vilém Heckel potřeboval, aby Ota Pavel viděl hory co možná nejvíc jeho očima. Jeli spolu do hor, kde měli vybrat nejhezčích dvě stovky fotek z dvou kufrů plných snímků. Ota Pavel měl za to, že budou skutečně fotky jen vybírat. Zmýlil se, Vilém Heckel chtěl, aby poznal prostředí hor a pochopil tak plně jeho fotografie. V podstatě na něj použil takovou Pavlovskou metodu. Ota zpovídal sportovce a trávil s nimi hodiny, dny a týdny, aby o nich mohl psát a napsat skutečně důvěrnou reportáž, opravdové svědectví. Proto mu ukázal Vilém Heckel hory po všech stránkách

Zchodili společně Beskydy, Malou Fatru, Velkou Fatru, Sukovské skály, které už byly pro Otou Pavla těžké. Vrcholem byl výstup na vrchol

¹⁵ Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN 80-86631-20-6. str. 58

¹⁶ Pavel, O. *Povídky z šuplíku, Potkal jsem s ním bílou smrt*. Praha: Slávka Kopecká, 2004. str. 82

Chopok v Nízkých Tatrách. Doprovázelo je špatné počasí a to Viléma Heckela lákalo, ve špatném počasí ukazují hory svou pravou tvář a pořizují se ty nejlepší snímky. Ve špatném počasí na horách umírali lidé i zvířata. I Ota Pavel tam tenkrát potkal „bílou smrt“. Vždy, když ztratil Viléma Heckela z dohledu nebo když šlápl někam, kam neměl, byl rozčilený a rozhodnutý, že už s ním nikdy nikam nepůjde. Druhý den, když si po té ohromné námaze odpočinul, to vše pochopil. Jaký musí mít fotograf prožitek, aby se mohl stát skutečným Panem fotografem.¹⁷

Bohužel Vilém Heckel zemřel na své vysněné cestě do velkých hor. Byl členem známé Expedice Peru, která byla zavalena lavinou ledu a kamení. Ota Pavel napsal Expedici Peru a především Vilémovi nekrolog. Popisuje horolezce jako vojáky, kteří mají místo pušek cepíny a lana, pro které je vítězství války zdolání vrcholu. Nikomu neubližovali, měřili síly s horou, s mrazem, sněhem a výškou, kterou museli zdolat. Byli to objevitelé nikdy nepoznaného. Viděl v tom určitý smysl bytí. Protože místa, ke kterým šplhali, byla většinou kusy skály nebo ledu. Člověk ale potom, co vrchol zdolal, cítí, že skutečně je a že něco dokázal. Ota Pavel se sám měl na expedici s horolezci do Ameriky vydat, jak v nekrologu popisuje: „Také jsem chtěl jednou podniknout expedici do hor s horolezci Kuchařem, Zibrinem a fotografem Hecklem. Už jsme si zajišťovali lístky na loď, na kterých jsme měli přeplout oceán, už jsme udělali veliký kus práce, z té expedice sešlo.“¹⁸. Popisuje, jak sešlo i z druhé a třetí. Nakonec se jednu expedici podařilo uskutečnit. Měla to být expedice jak se šťastnou hvězdou, protože v ní byli sami šťastní lidé.

Expedice Peru skončila tak, jak jsem již výše zmínil, nešťastně. Každý rok si horolezce včetně Viléma Heckela připomínáme největším českým lyžařským závodem, memoriálem Jizerská padesátka. Nedaleko bedřichovského stadionu v Jizerských horách je obrovská kamenná mohyla, která je památkou Expedice Peru.

¹⁷ Pavel, O. *Povídky z šuplíku, Potkal jsem s ním bílou smrt*. Praha: Slávka Kopecká, 2004. str.: 80 - 85

¹⁸ Pavel, O. *Povídky z šuplíku. Potkal jsem s ním bílou smrt*. Praha: Slávka Kopecká, 2004. str.: 86

„Už před deseti lety jsme spolu málem zahynuly v Nízkých Tatrách, když jsme spolu stoupali na Chopok ve sněhové vánici. Tehdy jsem s ním vlastně potkal bílou smrt. Tenkrát o nás zavadila, zdálo se mi, že skřípe zuby, a bylo to také slyšet, jak šustí sníh a padá kamení. Heckel se na mě otočil a usmál se.“¹⁹

Ota Pavel na Viléma Heckela vzpomněl ve svých povídkách Heckel leze pod vesmír, Potkal jsem s ním bílou smrt a Jít do velkých hor.²⁰

Poznání hor a horolezců, které mu Vilém Heckel zprostředkoval, vedlo Otu Pavla k tomu, že se tohoto tématu dotkl v několika svých pracích. Nejznámější a nejrozsáhlejší je bezesporu dílo Výstup na Eiger, který publikoval v Československém vojáku v roce 1962. Mezi další díla o horolezcích patří Žluté růže nebo Odpusť nám naše viny, které si níže hlouběji rozebereme.

¹⁹ Pavel, O. *Povídky z šuplíku. Potkal jsem s ním bílou smrt.* Praha: Slávka Kopecká, 2004. str.: 87

²⁰ Pavel, O. *Povídky z šuplíku. Potkal jsem s ním bílou smrt.* Praha: Slávka Kopecká, 2004. Str.: 78 - 88

2.1. Výstup na Eiger

Výstup na Eiger lze bez jakékoli další úvahy označit jako nejznámější horolezeckou povídku Oty Pavla. V díle je zcela zřetelně cítit hloubka jeho tvůrčích schopností, které u Výstupu na Eiger mohly být silně vnímány. Bylo zjevné, že Ota Pavel začal překračovat rámec sportovní žurnalistiky, že má schopnost stát se víc než sportovním redaktorem.

Dokázal popsat v díle nejen čistý sportovní výkon, ale samotnou podstatu lidského života. Obraz sportovního výkonu daleko překonával rámec sportovní tvorby. Jak napsal Bohumil Svozil:

„Horolezci totiž nepřekonávají pouze únavu a slabost těla, pocity strachu a ohrožení, riziko, nebezpečí zvoleného postupu a důsledky nešťastných náhod, které je postihují a ztěžují jim i tak krajně obtížný vrchol. Jejich největším soupeřem a překážkou, kterou musí zdolat je sama nebezpečná hora.“²¹

2.1.1. Popis děje

V konkrétním příkladu Výstupu na Eiger horolezci potkávají stopy po rakouském horském vůdci Adi Mayerovi, který se pokoušel o sólový výstup. Bohužel jej nezvládl a zahynul. To v nich vyvolává silný respekt, protože Adi Mayer byl vyhlášený světový lezec své doby. Neštěstí, které Mayera potkalo, jim tedy ztrpčilo celý výstup od samého počátku.

Výstup šel dobře, jediné, co bylo Kuchařovi se Zibrinem nepříjemné, byly stopy po Mayerovi, potkávali jeho věci. První brzké ráno a s ním první poledne ve stěně. Pod Eigerem se zvýšila pozornost. O výstup se pokoušeli Čechoslováci. Kolem desáté hodiny výletními letadly už přiváží první zvědavce, kteří se chtěli podívat, jak se našim horolezcům vedlo. Oni si letadel

²¹ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str. 121-122

nevšímali a hleděli si lezení. První den výstupu absolvovali bez větších problémů. Byli stále při síle, především při síle psychické.

Další den přicházejí potíže, nedaří se vysekat vstup a ani zatlouct skobu. Byl to dosud nekritičtější bod výpravy, mnohem těžší místo, než kde spadl Mayer. Stáli před těžkým rozhodnutím, jestli riskovat a lézt stěnu bez jištění, nebo vymyslet nějakou alternativu. Rozhodli se lézt. Nikdo se nedozví, jak moc riskovali, ale zvládli to. Po tomto zážitku se rozhodli nocovat nad těžkým úsekem přesto, že na vrchol už nebylo daleko. Třetí den nebylo dobré počasí, k ránu začalo sněžit. Vyrázili za tmy, aby jim cesta příliš nezasněžila. Po překonání posledních tří délek lana zdolávají vrcholové pole. Udělalo se krásné počasí. Tak zdolali Eiger Zdeno Zibrin a Radan Kuchař.²²

2.1.2. Obsahová analýza

Horolezectví není sport jako je hokej nebo fotbal, a proto se o něm také nedá psát jako o hokeji nebo o fotbale. Je v tom víc dobrodružství, je to riskantnější, je to ve všech ohledech jiné. Když prohraje fotbalista, jde do kabiny, kde se osprchuje a hurá domů. Když prohraje horolezec, tak už se často domů nevrátí. Ota Pavel to velmi intenzivně vnímal a dokázal napsat dílo o horolezcích tak, aby i my jsme měli pocit, že horu zdoláváme společně s nimi. Znatelné jsou i určité rysy lidství. Horolezci nezdolávají vrcholy pro slávu či peníze. Dělají to z vlastního přesvědčení, chtějí především sami sobě dokázat, že mají dost sil a zkušeností. Když horolezci dosáhnou vrcholu, pouze se na sebe „šťastně podívají“, „podají si do krve rozedřené ruce“ a mezi sebou si řeknou: „Tak, máme to za sebou.“ Jedinou satisfakcí je pro horolezce pocit uspokojení, který mají z toho, co dokázali. Ten pocit je silnější než cokoliv jiného. Není důležitější než sláva nebo peníze nebo úcta, která na ně pod horou po zdolání čeká.²³

²² Pavel, O. *Cena vítězství, Výstup na Eiger*, Praha: Naše vojsko, 1968 str. 143-152

²³ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str. 121-122

2.2. Odpusť nám naše viny

Povídka *Odpusť nám naše viny* je druhým z největších děl Oty Pavla o horách a horolezeckém sportu. Ota Pavel dal slovo ve své povídce jednomu z horolezců, kteří chtějí zdolat horu Velká neznámá. To znamená, že dílo je napsané v tak zvané ich-formě. Příběh horolezců je založen na silných emocích, které jsou dané obdobím, v kterém se odehrává. Krátce po druhé světové válce a u nás byla pochopitelně silně protiněmecká nálada.

2.2.1. Popis děje

Celý příběh začíná slovy: „Přijeli jsme s Karlem do Alp všelijak vymustrovaní, ale lézt jsme uměli.“ Vypravěč začne popisovat, jak se připravovali na obrovské hory za války. „Celou válku jsem lezl ve Skaláku jak blbý. Vždycky po škole jsme zdolávali jednu věž za druhou.“ O Skaláku se dočítáme mnoho. Jak si půjčovali lano od kostelního zvonu a jak jim v kovárně dělali skoby do stěny. Byli tam jako doma, scházeli se tam denně. Plánovali výpravy do velikých hor. Utíkali tam od fašistické reality druhé světové války. Vůdcem party, která se ve Skaláku scházela, byl Pepík Brabenec. Studoval na inženýra. Mezi kluky byl nejlepším lezec. Učil ostatní lézt, zatloukat skoby, poznávat skálu a nejen to, také jim třeba vyprávěl, jak na holky.

Jednoho odpoledne Pepík do Skaláku nepřišel. Němci mu v ten den zastřelili tátu. Zastřelili ho přímo před rodným domkem. Od té doby byl Pepík úplně jiný. Už nelezl, jako dřív, v těžkých stěnách se třásl a lezení mu nešlo. Musel tehdy dostudovat a postarat se o mladší bratry. Někdy ale za nimi zase přišel do jejich hnízda ve Skaláku, pak většinou mlčel a jen naslouchal jejich lezeckým plánům po konci války.

Horské hnízdo, které měli ve Skaláku, bylo prozrazeno. Přišli Němci, někdo je udal, že se tam schází a taky že tam mají zbraně. Němci je obklíčili

a nebylo kudy utéct. Do jejich hnízda vešel německý důstojník. Pepík se pokusil uprchnout průrvou ve skále, o které si myslel, že Němci nevědí. Z vojáků se nikdo nepohnul, jen se dívali, jak jim mizí před očima. Pak to pochopili, uslyšeli zaburácet kulomet. Ostatní kluky odvedli a po cestě viděli ležet svého kamaráda v kaluži krve. Kluky odvezli do koncentráku, naštěstí dokonce války už nebylo daleko. Vypravěč příběhu tam myslel jen na to, jak musí „oddělat dva Němčoury,“ aby pomstil Pepíka a jeho tátu. Jenže když utekl z lágru a ukradl pistoli, Němci už byli pod ochranou Američanů. Svůj slib, jak v povídce konstatoval, nesplnil.

Po válce začali zase lézt ve Skaláku, začali se připravovat na plánovaný Himaláj. Jenže na to neměli výzbroj ani peníze. Tak naplánovali cestu do Alp a tu se jim zrealizovat podařilo. Vydali se s Karlem na jednu z nejtěžších severních stěn Alp, na stěnu, které se říká Velká neznámá. Cestovali vlakem pod úpatí hory, dál mohli pokračovat lanovkou, jenže raději se vydali na celodenní cestu pěšky, aby ušetřili nějaké franky. Když došli k úpatí hory, kde byl přepychový hotel, dali si oranžádu. Tady k nim přišel pán, který se představil jako Krull, že prý je novinář a specializuje se na tuhle stěnu. „Prohlížel si nás odshora dolů. Naše výstroj se mu nemohla líbit, vypadali jsme jako vandráci, vždyť jsem si sám šil kalhoty a větrovku a naše boty byly z měkké zvarhánkovatělé kůže.“²⁴ Ale i potom, co žurnalista viděl, zase se tak moc nedivil, za ta léta, co svou práci dělá, už viděl ledacos. Dokonce jim dal nabídku, že pokud zlezou stěnu v jediný den, tak od nich koupí jejich příběh a všechny fotografie. Hned si představovali, co by za utržené peníze vše bylo. Když se rozcházeli, reportér jen utrousil, že před nimi šli dva Němci, podle jeho slov „žádná esa“. To byla zpráva trochu překvapující, protože podle jejich zpráv stěnu už nikdo dva roky nelezl. Nebyli z toho nadšení, věděli, co to může představovat. Můžou jim hodit kámen na hlavu, můžou je zdržovat svým pomalým postupem. Taky člověk nemá ten správný pocit volnosti, když je někdo před ním. Bylo to pro ně úplně něco jiného, než čekali.

Vystoupali úzkou cestičkou až k chatičce, která tu byla pro horolezce. Z komínové roury se už kouřilo a vypravěč přemýšlel nad tím, jak se jeho

²⁴ Pavel, O. *Pohár od pánaboha. Odpusť nám naše viny*. Praha: Slávka Kopecká, 2004. ISBN: 80-86631-16-8 str.: 53

kamarád Karel bude chovat k Němcům. Žil v Tatrách, k Němcům měl za války daleko. Neuměl slovo německy, vypravěč byl rozhodnutý, že s Němci žádný kontakt navazovat nebude. Když vešli do chatičky, viděli přepychové německé vybavení. Vypravěče napadlo jen, že se mají skvěle na to, že jsou to lidé, kteří zavinili a prohráli válku. Když je Němci spatřili, tvářili se stejně udiveně jako oni, když se o Němcích dověděli od redaktora. Večer se s Němci moc nebavili, snědli kus salámu a sýra a šli spát. Obyčejně se při nástupu na horu vstává časné ráno, ale nebylo kam spěchat. Němci měli právo jít první a taky bylo potřeba, aby měli určitý odstup. Snídani - opět kus sýra a salámu - zapili čajem. Od chaty už vyrazili navzáni jeden na druhého. Mlčeli a stoupali ke stěně. Stáli před samotnou stěnou a přesto, že vstávali pozdě, teprve se rozednívalo. Stěna jim přišla téměř kolmá.

Dali se do lezení. První lezl vypravěč, byl mrštnější a líp se vyznal ve skále, druhý lezl Karel, který měl ohromnou sílu a tak nesl většinu nákladu. „Dnes, když jsem zestárnul, vím, že jsme byli jedna z nejsehranějších horolezeckých dvojic na celém širém světě.“ Nejdřív Němce slyšeli a pak i uviděli. Už od nich nebyli daleko. Museli se rozhodnout, jestli vyberou jinou cestu než Němci, anebo jestli polezou za nimi. V tom se ale první z Němců utrhł od stěny a už se o pár metrů níž houpal jako kyvadlo obrovských hodin. Vypravěče napadlo jim jít na pomoc, ale vůbec se mu nechtělo. Věděl, že když pomůže, tak přijde o peníze a slávu. Nakonec jim pomohl. Pak je nechal, aby se za ně navázali. Ve čtyřech nešla hora zdolat za jediný den. Po třech čtvrtinách stěny museli myslet na to, kde přespí. Vypravěč celou noc pořádně neusnul a přemýšlel nad Němci. O válce a jak jim překazili výstup. Ráno se za ně opět navázali. Po chvíli se oddělili a lezli sami. Bylo krásné počasí, takové jako je ve stěně jednou za dlouhá léta. Jednou, když se vypravěč podíval dolů, viděl, jak Němci neopatrně visí na jedné ledovcové skobě. Skoba pomalu vylézala ze sněhu. Nic neudělal, mohl, ale mlčel. V tu chvíli si vzpomněl na Pepíka Brabence a jeho tátu. Němci spadli dolů, kutáleli se v kotrmelcích. Vypravěč s Karlem pak neskutečně dlouho stáli na místě, až Karel zatřepal provazem a lezli dál. Vylezl až nahoru beze slova. Poté vypravěč vyndal film z aparátu a zapálil ho. Karel řval a snažil se oheň uhasit. Ale tím se splnil slib,

který dal v duchu Pepíkovi Brabencovi a chtěl, aby to vše zůstalo za ním. Od té doby už nikdy do hor nešel, stále by viděl padat Němce.²⁵

2.2.2. Obsahová analýza

Črta Odpusť nám naše viny byla dost osobní, probouzí ve čtenáři mnoho emocí a to emocí velmi hlubokých. Není to čistý popis samotného sportovního výkonu. Jsou zde hlubší sociální aspekty, které byly po druhé světové válce pochopitelně velice silné. Dílo je velice morálně poučné přesto, že je to sportovní reportáž podle skutečné události. Ota Pavel se blíží víc ke svému cíli stát se spisovatelem. Už se částečně blíží k literatuře krásné. To je ten směr, kam mířil. Jsou zde opět mezi řádky silné morální momenty.

²⁵ Pavel, O. Pohár od pánaboha. Odpusť nám naše viny. Praha: Slávka Kopecká, 2004. str. 49-64

2.3. Žluté růže

Žluté růže nejsou ryze horolezeckou povídkou. Jde spíš o popis chování člověka v určité životní situaci. Jak se s ním vyrovná, jak jí dokáže překonat. V podstatě je to nevšední nekrolog.

2.3.1. Popis děje

Do pokoje přišel muž, paní Bendová se chystala přiložit do kamen. Otočila se a pořádně si ho prohlédla. Věděla, že to není nikdo z městečka, tam se všichni znají. „Paní Bendová, já jsem z Prahy, přijel jsem vám říci, že váš Zdeňk se zabil před třemi dny na Kavkaze.“ Muž jen řekl, co musel a odešel. Už ho čekala několik dní. Neměla o Zdeňkovi žádnou zprávu a měla o něj strach.

Už pohřbila muže, který pracoval na střeše, a jednoho dne ze střechy i spadl. Zdeňk byl příkladný student. Gymnázium prošel s vyznamenáním a pak vystudoval lékařství. Miloval růže, zvláště měl rád žluté. Vždy si je vozil na koleje, vzpomínala paní Bendová. Za čtyři dny potom, co se o synově smrti dověděla, našli ji doma v bezvědomí. V nemocnici vůbec nechtěla jíst, až Zdeňkův kamarád ji přesvědčil, aby jedla. Na poště ji čekalo spoustu dopisů, od kamarádů horolezců a taky jeden od pojišťovny, že dostane za Zdeňkovu smrt třicet tisíc korun.

Vyzvedla si peníze, úředník koukal pátravě. Zřejmě myslel na to, co si koupí za synovu smrt. S penězi šla za město k malé podhorské říčce, kde poslala po proudu jednu bankovku za druhou. Druhý den bylo v městečku pozdvižení, kluci našli v řece poklad. Celé městečko ožilo, jak kdyby tam byla pouť. Paní Bendová se šla na tu radost podívat. Prošel kolem ní poštovní úředník, který jí vyplácel peníze. Za chvíli se vrátil, posadil se k ní a dal jí kytici fialek. Poté, co se zotavila, teprve napsala horolezcům, aby ji dovezli Zdeňkovy věci. Vyprávěli jí o posledních Zdeňkových hodinách. Říkali jí, jak

s Karlem skoro zdolali horu smrti. Udělali z kamenů malý náhrobek a napsali tam jejich jména.

Paní Bendová napsala tři měsíce před výročím Zdeňkovy smrti horolezcům do Prahy dopis. Chtěla, aby někdo zaletěl položit tam Zdeňkovi květiny na její výlohy. Odpověděli jí ale, že nikdo není schopný to udělat. Poté začala studovat cestu, zařídila si pas a objednala si letenku, koupila si horolezecké boty, péřovku, cepín a lano. Vydala se sama do těch hor s kyticí růží zabalených do vlhkého hadříku. Nejdříve letěla a pak jí dovezli do horolezeckého tábora. Dva dny před výročím se vydala na cestu do hor. Vydala se tam, kde měla být ta smrtící hora. Šla dlouho, oči ji pálily od slunce. V poledne si dala kus chleba se špekem. Byla vyčerpaná, tak přemýšlela, co může nechat na cestě, nechala tam lano. Odpoledne nechala mezi kameny vztyčený cepín. Když se setmělo, najedla se a napila, zabalila se do péřovky a usnula. Vzbudila se zimou, už nejedla, jen se napila a šla dál. Po poledni uviděla horu smrti. Zнала ji ze spousty fotografií, nemohla se splést. Opustila stezku a vydala se přímo k ní po cestě, kde potkala několik horských nástrah. Našla mohylku se jmény syna a jeho spolulezce. Byl to přesně rok. Prohlížela si horu a pomyslela si, že je to hrobka jejího syna. Už chtěla odejít, ale ještě si vzpomněla na růže. Vyndala je a položila na mohylku. Pak odešla, po chvíli se ještě otočila. Viděla jen růže, jak září zvláštní žlutou barvou.²⁶

2.3.2. Obsahová analýza

Ota Pavel v této reportáži využívá složité vypravěčské formy, s kterou si dovedně poradil. Opět se zaměřuje na lidskou morálku v určité životní situaci a demonstruje způsob, jak se vyrovnat se smrtí syna. Celé dílo je postavené na hlubokém morálním základu. Ve stylistické rovině není žádný velký obrat, dá se kategorizovat mezi ostatní Pavlova díla ve velmi vážném duchu, což je pochopitelné vzhledem k popisované situaci.

²⁶ Pavel, O. *Pohár od pánaboha. Žluté růže*. Praha: Slávka Kopecká, 2004. str. 84-92

3. Ota Pavel o gymnastice

Tvorba Oty Pavla o gymnastice není tak rozsáhlá jako o fotbale, cyklistice nebo horolezectví. Určitě se s nimi ale může měřit, co se týče kvality nebo obratnosti popisu. Stejně jako ve všech jeho sportovních reportážích pozdější tvorby je spousta citu. Je znatelná i jeho absolutní připravenost a perfektní znalost všech aspektů tréninku, soutěží a osobního života, do reportáže zasahujících.

3.1. Salto nazad

Tak, jak už je u reportáží Oty Pavla zvykem, dostáváme se do konkrétního prostředí, před nějakou velkou a podstatnou zkoušku. Poté se dostáváme k tomu, co samotné události předcházelo, podobně tedy jako u výše zmíněné horolezecké reportáže *Odpust' nám naše viny*. Rozdíl v *Salto nazad* je v tom, že děj přirozeně přechází až do místa děje, kde autor začíná povídku a volně pokračuje.

3.1.1. Popis děje

„V moskevském Paláci sportu cvičily nejlepší gymnastky světa prostná, obrovské lampy ozařovaly zelený čtverec. Ve stínu čekala Eva Bosáková. Do jejího vystoupení chyběla už jen minuta, chvěla se a tvář měla vlhkou. Slova „nesmím brečet“ jí tentokrát nepomáhala.“²⁷ Prostná byly vždy jejím největším trumfem. Naučila se lehkosti a ladnosti baletek a skokům jistým a odvážným, jako umí cirkusáci. Neuměla však salto nazad, které ji trenéři donutili dát do sestavy. Bylo nutné proto, aby se mohla stát mistrní světa.

Do té doby pořádně nepoznala strach. Při letu vzad ale není žádná jistota, měla strach, že si zlomí vaz. Do mistrovství světa jí chyběly ještě

²⁷ Pavel, O. *Cena vítězství, Salto nazad*, Praha: Naše vojsko, 1968. str. 169

měsíce, tak spoléhala, že se to do té doby naučí. Z měsíců zůstaly už jen týdny a ona byla jediná, kdo salto z národního družstva neskočil. Pokoušela se o salto vzad znovu a znovu. S podporou ho už dokázala, ale když se rozeběhla sama, nešlo to. Strach byl tenkrát silnější než ona. Nikdo jí už nevěřil, jen jediný výpomocný trenér, kterým byl její muž Hasan. Spolu trénovali pořád dál.

Moskva ji přivítala jako královnu po úspěších na olympijských hrách v Melbourne a vítězství v Leningradě. Ostatní gymnastky nevěděly, že salto vzad neumí, Japonky dokonce předváděly salto vzad s vrutem. Ani na tréninku v Moskvě neskočila jediné. Minuty se už měnily ve vteřiny. Z tisíců možností skočit salto nazad zbývala poslední. Na mistrovství světa, před diváky a rozhodčími.

Přišla její chvíle, začala hrát píseň, která naznačovala, že teď něco uvidíte. Zpočátku zněla jemně a pak postupně narůstala. Salto mělo být hned v úvodní části. „Celou svou zlobu, zášť proti strachu a trénink dala do odrazu. Spatřila nad sebou světelnou klenbu, udávala jí směr letu, v půloblouce se nad ní přelomil strop. Náhle, jak letěla vzduchem, si připadala nesmírně lehká. Nohy hlava opsaly celý kruh a přistála bezpečně na místě.“ V každém jejím dalším pohybu byla cítit radost. Stala se mistrní světa. Překonání toho salta bylo pro ni nejhezčím okamžikem v životě.²⁸

3.1.2. Obsahová analýza

Ota Pavel dostane čtenáře do atmosféry na mistrovství světa v Moskvě, vyvolá napětí a zvědavost. Vráť se k tomu, co předcházelo chvilku před vyvrcholením povídky. Začne vyprávět právě příběh spojený s mistrovstvím světa v Moskvě. Pak napětí opět graduje. Samozřejmě je, že je to především samotný příběh, který se stal a který je napínavý. Ota Pavel opět dokázal zprostředkovat perfektním způsobem čtenáři svůj pohled. Také to, co dokázal zjistit a vytvořit z něj celek, který nás vtáhne přímo do děje.

²⁸ Pavel, O. *Cena vítězství, Salto nazad*, Praha: Naše vojsko, 1968. str.: 169-173

3.2. Sedm deka zlata

Sportovní reportáž *Sedm deka zlata* je výbornou ukázkou toho, jak se Otu Pavlovi často tvořilo těžce. Velice těžko hledal formulace při psaní svých reportáží a reportážně beletristických textů. Právě to byla reportážní črta *Sedm deka zlata* o Aloisu Hudcovi, který byl nejlepším gymnastou u nás. Měla hned čtyři verze. Ty vycházely postupně. První se jmenovala *Bravo Hudec* a byla uveřejněna v časopise *Pionýr* v roce 1955, druhá už vyšla pod názvem *Sedm deka zlata* v *Československém vojáku* v roce 1962. Třetí přepracovanou verzi upravil pro knihu *Bedna plná šampaňského*. Teprve poté přichází definitivní dotvořená podoba do knihy *Syn celerového krále*, ta vyšla v roce 1972.²⁹

3.2.1. Popis děje

Osoba stoupala po tmě k Vyšehradu, byl to Alois Hudec, který tam chodil hlavně za války, protože mu zakázali vstoupit do tělocvičny. Žilo se mu mizerně, dodali mu hlavně Němci, kteří se mu chtěli pomstít za vítězství na berlínské olympiádě, kde neměl vyhrát ani jeden Čech. Při opakovaných domovních prohlídkách mu říkali, že si ho vezmou jednou s sebou. Jeho tělo navyklé tréninku bez sportu ohromně trpělo, chodil alespoň denně do práce přes půl Prahy, za války nachodil tisíce kilometrů. Měl zahrádku na Hajnovce, kde se schovával před okolním světem. Občas přicházely i šťastnější okamžiky, jako když jednou přes plot zahrádky slyšel: Hudec, Hudec, Hudec. Bylo to volání, jaké slýchával na závodech. U vrátek stál profesor s celou třídou a ten staříčkový pán jim o něm cosi nadšeně vykládal. Chodíval cvičit alespoň na Vyšehrad a vzpomínal. Jak v roce 1931 jel do Paříže ucházet se o titul mistra světa. Přecházel od náradí k náradí, z disciplíny do disciplíny, poprvé oslnil svět na kruzích. Jako jediný splnil požadavky na mistra světa. Po vzpomínání se z Vyšehradu vracel změněný. Byl nešťastný, ale jednou mu svitla naděje. Zrovna když seděl u zubaře. A zubař mu povídá, pane Hudec

²⁹ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 64-65

tady v přihrádce je pro vás připraveno sedmdesát pět tisíc. Přineste svou olympijskou medaili, uděláme z ní lidem zoubky. Po válce si vyhrajete jinou. Uvědomil si, že lidé v té medaili viděli jen zlato. Jednou už byl skutečně tak zoufalý, že ji vážil, měla sedm deka. Pak si to rozmyslel, nikdy ji neprodá, raději pojde.

Před válkou pracoval a cvičil, na závody jezdil vlakem. V neděli závodil v Jugoslávii a v pondělí v šest ráno musel stát u soustruhu. Denně trénoval a cvičil šestnáct hodin. Trénoval a soutěžil, přes zranění a bolesti vyhrával tituly mistrů světa. Všechno podřídil tomu, aby se mohl stát olympijským vítězem v Berlíně. Nakonec, když na Berlín přišlo, přehlíželi jeho skvělé výkony na bradlech a na hrazdě. Nespravedlivým známkováním nedosáhl na medaili. Na kruzích ukázal takový výkon, že ho nemohl nikdo přehlédnout. I zaujatí porotci mu dali známky, jaké nikdy nikdo na olympijských hrách nedostal.

Přežil válku, už nebude chodit na Vyšehrad. Už může do tělocvičny, poprvé si v tělocvičně užíval. Cvičil tak, jak pije žíznivý. Děti ho prosily, pane Hudec, ukažte nám své salto. Nesl se vzduchem, ale jeho svaly měly moc energie. Přelétl naskládané žíněnky a přerazil si obě nohy. Pak se učil znovu chodit. Začal znovu chodit z práce pěšky, snad i z toho začal šedivět. Potom pro něj přišli, aby zase cvičil. Rusové ho chtějí vidět. Rok na to už vyhrával. Najednou byl příliš starý, už ho nepotřebovali. Přišla první poválečná spartakiáda, z tlampačů se ozývá Alois Hudec, absolutní mistr světa gymnastických disciplín. Zabírá ho reflektor, dostává odznak za zásluhy. Lidé provolávají jeho jméno jako na soutěžích, kde vítězil, nezapomněli. Dostane odznáček zaslouženého mistra sportu. Doma ho uloží vedle olympijské medaile. Odznáček sice není zlatý, ale pro něj má cenu zlata.³⁰

³⁰Pavel, O. *Olympiáda a jiné povídky. Sedm deka zlata*. Praha: Agentura V.P.K., 1996. ISBN: 80-85622-43-2

3.2.2. Obsahová analýza

Sedm deka zlata má tradičně velice silný morální podtext. Ukazuje, jak lidská psychika může být silná, s čím vším se člověk dokáže vypořádat. Současně tak dává ve svém dílu danému sportovci nesmrtelnost. Přesto se toto dílo ničím nevymyká a neliší se od jeho ostatní tvorby. Drží obecně nastolenou Pavlovu formu.

4. Ota Pavel o cyklistice

Cyklistika byla v Pavlově životě sportem důležitým. Úmyslně píšu v životě a ne jen v tvorbě. V cyklistice viděl těžkou dřinu, bolest a sebezapření, radost, umění prohrávat i vyhrávat. Cyklistika byla trochu jako jeho život, přes všechnu svou hořkost se nakonec odvděčí, ale než se tomu tak stane, tak člověka naučí vážit si toho, co později dostane. V první řadě vidím v cyklistice Pavlův život jako malého kluka, kdy zažíval v bezprostřední blízkosti na vlastní kůži druhou světovou válku. V té zažíval spoustu hořkých okamžiků, o to byly cennější chvílky světlé, kdy mohl být šťastný. V řadě druhé a možná ještě silněji mi připomíná cyklistika, o které Pavel píše, jeho vlastní život. Od let, kdy začínal tvořit, až do jeho smrti. Neskutečná dřina a obtíže, s kterými se potýkal při své tvorbě, se zcela určitě dá porovnat s tvrdým tréninkem, který cyklisté absolvují. Když se jeho dílo čtenářům líbilo, byl na pomyslných stupních vítězů. Stejně jako cyklisté věděl, že to stálo spoustu a spoustu dřiny na podium se vyškrábat.

Tento až metaforický začátek kapitoly měl vysvětlit, proč měl Ota Pavel cyklistiku rád. Proč o ní chtěl psát a proč o ní psal, proč se přátelil s cyklisty a proč si s nimi tak skvěle rozuměl. Jiří Pavel, jediný vlastní syn Oty, napsal do předmluvy knihy *Pohár od pánaboha*: „Cyklistiku miloval a obdivoval“³¹. Jiří popisuje, jak i z nich, z něj a z jeho dvou nevlastních bratrů, chtěl mít sportovce a jak jim Ota Pavel šel příkladem tím, že sám na kole jezdil. I sám Ota Pavel často o cyklistice uvažuje, uvědomuje si, že vrcholným umem spisovatelského řemesla je napsat román o cyklistice. Dokonce i Ernest Hemingway o cyklistice chtěl psát román a pokoušelo se o to mnoho dalších spisovatelů a, jak sám Ota Pavel napsal: „Natloukly si na tom hubu, stejně jako když spadli s kol jejich kolegové cyklisti.“³²

Cyklistika - má láska, můj osud - velmi trefně nazvaná kapitola o cyklistice v knize *Povídky z šuplíku*, která, jak název napovídá, byla vydána z pozůstalosti. Krásně zde popisuje, proč píše o cyklistice a ne třeba o hokeji,

³¹Pavel, O. *Pohár od pánaboha*. Praha: Slávka Kopecká 2004, str.: 6

³²Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004, str.: 91

který byl jeho sportem. Sportem, ve kterém se sice mohl stát, a nestal světovým hráčem. Připadalo mu to všední a až moc dobře hokejové prostředí znal. Cyklistika ale pro něj byla jiná, bez osobní zkušenosti, ale fascinující. Pokusil se svými slovy popsat, čím pro něj cyklistika byla a nikdo to nedokáže říct či napsat lépe, než on sám. Proto ho budu citovat.

„Cyklistika, to byla pro mě barva dresů, stádo lidských oveček, pospíchajících do kopce, hlad a žízeň vyprahlých, cyklistika byl pro mě sport, který nebyl vymyšlený, ale logicky navazující na dopravní kolo, které člověka zaveze odněkud někam.

Cyklistika byla pro mě. Vůně éteru, vůně kvetoucích stromů, kudy jsme projížděli, vůně svalů rytmicky pracujících.

Cyklistika pro mě byla i Velká Neznámá. Byla neznámá proto, že jsem jí nerozuměl a že jsem nerozuměl ani chlapům, kteří na kolech seděli. Snažil jsem se rozumět cyklistice a taky těm chlapům.“³³

Ota Pavel viděl do cyklistiky, začínal poznávat a později znát cyklistický žargon. Znamenal si výroky cyklistů. „Cyklistika má svůj žargon, svůj zvláštní a krásný slovník jako mají ty nejfajnější řemesla.“ Nezůstal však jen u poznávání cyklistů na závodech, chtěl poznat důvěrně prostředí, v jakém se cyklisti pohybují, jejich domovy, rodiny, zaměstnání. Vznikala tak silná přátelská pouta. Ota Pavel šel pořád dál a hlouběji – porovná-li to s Duklou mezi mrakodrapy. Hráče Dukly Praha znal důvěrně, trávil s nimi soustředění a vydal se s nimi na cestu do USA.

„Stal jsem se kamarádem cyklistů, jedním z nich, ačkoli jsem nikdy neseseděl na kole. Začínal jsem chápat, přicházel jsem na to, že se věnují nejkrásnějšímu a nejtěžšímu sportu světa. Sportu, který nabízí spisovateli daleko víc než jiný sport.“³⁴

To jsou slova přímo od srdce, které řekl o cyklistice. U tohoto popisu ale nekončí, pokračuje tím, s jakým úsilím cyklisté závodí. Každý ze závodů trvá hodiny a etapy jsou na celé dny, na celé týdny. Ota Pavel vnímá krajinu z pohledu cyklisty - občas krásnou, ale často je jen rozmazaným obrysem v očích plných potu. Připouští nebezpečí pádu a tím zranění, a nelze vyloučit

³³Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004, str.: 89

³⁴Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004, str.: 90

ani smrt. Ví, jaké praktiky se používají - doping nebo jiné „levárny“. To je to, co spisovatele láká a to je to, co přilákalo Otu Pavla k cyklistice.

Ota Pavel se dal i do práce scénáristy se svým kolegou Františkem Kožíkem, společně napsali scénář k cyklistickému filmu Poslední etapa. Pavel ho sebekriticky hodnotí negativně, bere si z toho však cennou zkušenost a ví, jakých chyb se v další tvorbě vyvarovat. Pavlovým snem bylo napsat cyklistický román, hodně o tom přemýšlel a moc si to přál, je to patrné i z dopisů bratrům, v kterých se často zmiňoval o záměru psát román o cyklistech. On ale ještě čekal, než jeho tvorba dozraje, a tak se jeho sen stal snem nesplněným.

„To je osud mých cyklistů a můj, dokončit to, co jsme započali. Až se naučím lépe psát, až se připravím na jiných příbězích, pak přijde den, kdy sednu ke stroji a začnu svůj cyklistický příběh. Příběh o chlapci na kole, který to měl hodně těžké. Už dnes vím, že se ten příběh bude asi jmenovat: NEVZDÁVEJ TO, RUDOLFE!

To by byl jednou můj malý dárek cyklistickému svátku. Knížečka by mohla být převázána stuhou barvy modré, tak jako je modrá obloha nebo jako je modrý mír.“³⁵

Z uvedené citace je citelné, že Ota Pavel cyklistiku skutečně miloval a ještě víc si jí vážil. Věděl, že k tomu, aby mohl psát román o cyklistech a cyklistice, musí být trpělivý a že k tomu vede dlouhá tvůrčí cesta.

³⁵Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004, str.: 92-93

4.1. Omyl

Omyl je Pavlovým nejznámější dílem o cyklistice, respektive o cyklistovi. Jedná se o reportážní čtení o Janu Veselém, který byl skutečným cyklistickým velikánem své doby. Je to další z těch děl, na kterých můžeme vidět metodu Pavlova vylepšování, hledání nových přesnějších a výstižnějších formulací. Původně vyšel příběh Jana Veselého v knize s názvem Plná bedna šampaňského pod názvem Když to nejede v roce 1967. Později ji však přepracoval a upravil právě na výše zmíněný Omyl do knihy Syn celerového krále v roce 1972. Tady však dosah tohoto díla nekončí, protože tato verze byla dokonce zfilmována a text byl předělán na scénář Otou Pavlem a jeho redakčním kolegou Františkem Kožíkem. Bohužel ani jeden z nich z toho díla nebyl vůbec nadšen. Ota Pavel se nechal slyšet: „Nebyl to příliš dobrý film. Byl příliš učesaný jako způsobilý chlapeček, připravený k první cestě do školy. Ale ten film byl právě pro nás škola.“³⁶

Jan Veselý měl s Otou Pavlem osobní vztah, byli přátelé a strávili spolu spoustu času. Jan Veselý napsal předmluvu k jedné z Pavlových knih, která byla vydána z pozůstalosti. Popisuje jejich silné přátelské pouto, jaké měl Ota Pavel schopnosti a cíle, které bohužel nestihl naplnit. Jezdili společně na chalupu, chytali spolu ryby, dokonce spolu jezdili společně i na kole. Ota Pavel s ním jezdil jako závozník v době, kdy byl Jan Veselý v trestu a nesměl startovat. Sedával vedle něj v kabině nákladáku a pořád se ho na ledacos vyptával. Všechno ho zajímalo, byl zvědavý a zvědavý, mířil vždy k jádru věci, mířil k duši člověka a k jeho srdci. Nevyptával se jen jeho, ale i jeho kolegů, vrátného nebo uklízečky. Neviděl ve sportu totiž pouze výsledky, šlo mu o morálku, důsledně sledoval poctivost cesty. Popisoval vše v pravdě a poctivosti, popisoval tak, jak žil, tak jak tvořil.

Jeho zájem směřoval spíše k sportovním tragediím, často k prohrám, pohledem na jednoho sportovce. Podle toho si sám vybíral své hrdiny rovné a nezlomené. Jan Veselý se svěřil, že je pyšný na to, že Ota Pavel si vybral

³⁶Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004, str.: 91

právě cyklistiku. O jeho sportu, o něm a o jeho přátelích napsal tolik krásných slov.

Jan Veselý a Ota Pavel byli skutečnými přáteli, vzájemně si fandili a měli radost z úspěchů druhého, když to Veselému jelo a také když Pavlovi mizely knížky z pultů. Jan Veselý viděl, jak je na sebe Ota Pavel tvrdý při své práci, jak zmačkal své rukopisy, které tvořil celé dny se slovy: „Zítřka to napíšu znovu a líp,“ a hodil je do koše. Komunisté jeho tvorbě také nepřidali, mnoho textů bylo cenzurováno a upraveno. To Ota Pavel pochopitelně dokázal těžko přenést přes srdce, ale nic jiného mu nezbylo.³⁷

4.1.1. Popis děje

Cyklističtí funkcionáři se u nás vystřídali, a tak už nebyl Veselý v nemilosti. Vrátili mu všechny diplomy, poháry a ocenění. Objímali ho a líbali a říkali mu, že to byl omyl, nedorozumění. Veselý měl chuť jim vrazit, protože takové nedorozumění on neuznává, pro něj to bylo „svinstvo.“ Dali mu strašně „po hubě“ a pak se omlouvali.

Konec kariéry: má jet se svým přítelem Kubrem poslední čestné kolo na plzeňském velodromu, naposledy, co pojede před diváky. Bude to pro něj těžké. Bojí se, že uslyší volat lidi své jméno a že ho to dojde k slzám. Dlouhá léta se o něm totiž mluvilo jen ve špatném. Lidé volali jako dříve: „Ať žije Veselý! Ať žije Veselý! Přitom ani nevěděli, jak to tenkrát bylo.“

K padesátému ročníku Závodu míru se nechal Jan Veselý přemluvit. Věděl, že na tom není dobře. Skoro rok netrénoval a s cyklistikou už chtěl skončit, byl na ni už starý. Měl za sebou dvacet závodních sezón. Byla to chyba. Jak Veselý přiznává, chyba především jeho, protože nikdy neuměl říct ne. To se až později naučil, když mu život ukázal. Hned od první etapy to nešlo, stále věřil tomu, že se to zlomí a jemu se to rozjede. Hlasatelé tenkrát nemohli uvěřit tomu, že by jel tak mizerně. Divákům raději namluvili, že

³⁷ Pavel, O. *Syn celerového krále*. Praha: Slávka Kopecká 2004, ISBN: 80-86631-18-4 str.: 5-9

několikrát píchnul. Chtěl se bránit a říct jim pravdu, ale neměl na to sílu. Druhou etapu dřel mnohem víc, než když celý Závod míru vyhrál. Stále to nevzdával. Ve třetí etapě ze sebe vyždímal úplně všechno a zajel dobře.

Následovala čtvrtá etapa ve velmi větrném počasí. Na konci pelotonu se potkali s Kubrem, ten byl právě po operaci křečových žil a neprokrvovaly se mu nohy, navíc si stěžoval na bolesti na prsou. Byla to smutná dvojice. Do té doby měl Veselý silnou morálku, ale v té chvíli si už řekl - dost přemáhání. Funkcionáři už věděli, že jim žádnou slávu neudělá. Jen ho předjížděli doprovodnými vozidly a probodávali ho pohledy. Pro ně Veselý už skončil. Nikoho nenapadlo se zeptat, co se děje, nebo proč to nejde. Nikdo se nesnažil ho povzbudit. Byli mezi nimi i ti, kteří se k němu na stadionech před filmaři tiskli, objímali ho a neřekli mu jinak než „Honzíčku.“ V tom vzteku si říkal, jak by byl jiný, kdyby mu to zase jezdilo. Nenechal by je vyhřívát se v jeho slávě. Otočil by se a odešel by, až by mu přišli gratulovat. Pak si přiznává, že by na to neměl srdce. Byl příliš hodný na to, aby něco takového udělal. V etapě v Plzni v jednom táhlém stoupání stála známá házenkářka, která, když kolem ní ztrápený Veselý projížděl, pronesla slova: „Ty srabe.“ Veselý chtěl slézt z kola a dát jí pár facek, jen kdyby to nebyla ženská. Nechápal, že ona jako sportovec mohla vůbec něco takového říct. Neměla tušení, co je cyklistika, jak mají cyklisti otačený zadky do krve od sedel, jak jsou odřeni z pádů. Jaké je to, když z prázdné lahve v slunečním žáru není co pít. Diváci přitom stojí u silnice v plavkách, u řeky nebo u potůčku.

Za svůj život si Veselý vyzkoušel nejednu těžkou práci. Už jako kluk dělal u sedláka, potom rozvážel nůše chleba na kole, také jezdil nákladňákem. Věděl, že se nic z toho nedá srovnat se silniční cyklistikou. Sport může být radost, ale mnohem častěji je to ukrutná dřina. Když vyhrál etapu, psali o něm jako o hrdinovi. On ale vyhrál lehce, celou dobu se vezl a na konci byl rychlejší než ostatní. Jindy byl zase dvacátý, nadřel se tisíckrát tolik a v novinách napsali: Veselý až dvacátý. Nevěděli vůbec, co se v etapě dělo a psali o tom. Veselý si stýskal, že se mohli aspoň přijít zeptat, každý by jim rád pověděl, jak to ve skutečnosti bylo. V hlavě se mu v té čtvrté etapě honila spousta myšlenek.

Počasí bylo stále horší, studený vítr a čím dál silnější déšť. Nešlo brzdit, nemohli se pohnout. V tomhle pekle Kubr slezl s kola, že dál nejede. Přemlouval ho, aby jel dál. Měl ho trochu za tátu a často na něj dal. Říkal mu, že nesmí zabalit, že musí jet! On poslechnul, těžce vylezl na kolo a šlapal dál. Tu etapu dojeli jako poslední. V novinách se do nich pustili, jací jsou to srabi. Následovala etapa do Berlína. Znovu jeli společně s Kubrem ve skupině, kde bylo pár Finů a Maďarů. Veselý byl rozhodnutý, že před Kubrem z kola nesleze. Poslal tedy Kubra dopředu, aby roztrhal tu skupinu. Byl to poslední příkaz, který kdy dal. Byl velmi vyčerpaný, pouze se na Veselého podíval a vyrazil.

Byli pryč a tak Veselý bez morální zodpovědnosti ke Kubrovi mohl z kola slézt. Potom tiše nasedl do jednoho z doprovodných vozů, moc toho neřekli, byl pro všechny zrádce. Když se o tom dověděl Kubr, tak také slezl. Udělali z toho aféru, že byli domluvení, že na Závodě míru zradili mír a dělnickou třídu.

Veselý uvažuje o tom, co se stalo, vzdát může každý i ti nejlepší, to ale nikoho nezajímalo. Po dojetí do Berlína je hned poslali domů a nikdo neřekl „Honzíčku“ ale už jen „soudruhu.“ Dostali pokyny, druhý den ráno se přestěhují do jiného hotelu. Ráno je šli vyprovodit ostatní cyklisti, kteří chápali, že doopravdy člověk někdy dál už nemůže a má právo slézt z kola. V novém hotelu mělo být vše zajištěno, ale nebylo nic. Tak chodili bez peněz a bez jídla po cizím městě. Padala na ně obrovská samota, jak kdyby přestali existovat. Nezbylo jim dočista nic, jen dvě jízdenky na noční vlak domů.

Na hranicích už je čekali, zprávy o nich je předběhly. Z nádraží by šli nejraději kanály. Poté vynesl Československý svaz tělesné výchovy rozhodnutí dva roky zákaz startů. To bylo to slibované zakončení kariéry, které mu před závodem slibovali. Poté mu přišel dopis, aby vrátil odznak zasloužilého mistra sportu. Tak vzal všechny své tituly, odznaky a diplomy, které kdy dostal a donesl je do vrátnice Svazu tělesné výchovy. Na kole se nedalo pořádně vydělat moc peněz. Diplomy a poháry a občas nějaká věcná cena, ale vše, co to vyneslo, se vrazilo zpět do kola. V armádním klubu měli vše pro život potřebné. Nemohl si ale ušetřit na auto nebo si stavět svůj dům, nemohl dělat

zaměstnání, které by mu na to vydělalo dost peněz. Měl za sebou velký kus života a nic neměl. Zůstali jen vzpomínky, to, co mu nikdo nemohl vzít, to, co nemohl dát do obálky a vrátit.

Tenkrát vzpomínal na všechny své ztracené šance a příležitosti. Kdyby myslel víc na sebe a ne na mužstvo, mohl toho dosáhnout mnohem víc. Byli i tací, kteří věděli, že člověk může jednou chybit a nemusí mu dávat hned „po hubě“, pro takové byl pořád „Honzíkem“. Pak se ale něco změnilo, naši cyklisté začali vzdávat nejen etapové závody, ale i jednorázové, při nemoci nebo vyčerpání. Najednou zjistili, že je nesmysl cyklistům ničit zdraví. Cyklisti začali dostávat pořádné peníze. Změnilo se dost lidí na Svazu tělovýchovy. Veselému vrátili všechny tituly a omlouvali se mu. On sám ale věděl nejlíp, že to, co mu provedli, už nikdo nikdy vzít zpět nemůže.³⁸

4.1.2. Obsahová analýza

V přepracované verzi, řekněme ve verzi finální, se Ota Pavel, dostává s Omylem do stylistické roviny, na kterou jsme u něj zvyklí. Podle slov Pavlova dobrého přítele Bohumila Svozila byly hlavní změny v následujícím:

„Některé motivy Ota Pavel potlačil a jiné naopak rozvinul či přidal motivy nové. Celé reportážní vyprávění navíc důsledně převedl do ich-formy. Zrušil v něm svůj vypravěčský part, a dal slovo Janu Veselému.“³⁹ „Pokus o náročnou vypravěčskou formu je zdařilý a už sám o sobě prokazuje Pavlovu literárně tvůrčí možnosti. Je individualizované, odráží mentalitu i momentální rozpoložení zvoleného vypravěče, má poutavost, naléhavost i intimitu osobní zповědi a přitom je Ota Pavel situačně rozvíjí a doceluje do vypointovaného dějového celku.“⁴⁰

Svozilova slova výstižně trefují charakter výše popsané sportovní črty Omyl.

Ota Pavel se nechal velkou měrou vést svým srdcem a následným prozřením. On sám byl tak zklamaný, že plakal poté, co se dozvěděl, že Jan

³⁸Pavel, O. *Syn celerového krále*. Praha: Slávka Kopecká 2004, str.: 44-57

³⁹Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 65

⁴⁰Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 130

Veselý v Závodu míru, který měl být pro Jana Veselého oslavou jeho životní cyklistické kariéry, už nepokračuje. Dílo je tedy založeno na silných osobních emocích, perfektní znalosti osobnosti a prostředí cyklistiky.

V další části opět použiji slova Bohumila Svozila, který byl k Pavlovým textům nejbližší:

„Tato pozoruhodná próza se v základních ohledech shoduje s dalšími Pavlovými pracemi. I zde je sport především nevýslovná dřina a závodník se vyznačuje ochotou i schopností tuto dřinu podstoupit zápolit ze všech sil s fyzickými potížemi a bolestí, aby obstál v závodě. V konkrétním případě Jana Veselého však takový strastiplný zápas nepomáhá, cyklista ve výročním Závodu míru prohrává etapu za etapou a nakonec je nucen vzdát. Z hlediska Pavlovi krajní důvěry v platnost vůle a její vytrvalost je to překvapující, ale důležitou příčinou závodníkovy nezdaru se stane, že mu „odpochodovala vůle“. Zvlášť pádné vysvětlení pak přináší i okolnost, kterou naznačuje neosobní formulace „když ti to nejede“ zrada těla, ochabnutí jeho dynamické souhry, ztráta formy. Tyto lidsky pochopitelné důvody dostatečně vysvětlují i omlouvají prohru Veselého, ten však po porážce na závodě zakusí od sportovních funkcionářů i sportovně společenskou degradaci. Rehabilitace se dočkává až po letech, a Ota Pavel ho nechává o celé záležitosti vyprávět proto, aby pomohl obnovit lidskou i společenskou prestiž.“⁴¹

⁴¹Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 136-137

4.2. Prokletý cyklista

Prokletým cyklistou byl pro Otou Pavla Jan Kubr. Stejně jako Emil Zátopek, Jan Veselý a další, nebyl Jan Kubr výjimkou, byl s Otou Pavlem velmi dobrý přítel. Trávili spolu spoustu času. Aby byl Ota Pavel schopný alespoň částečně pochopit jeho chování, poznal jeho charakter a dokázal o něm psát co nejdůvěryhodněji, trávili společně čas na chatě, sami dva. Bylo to v dobách, kdy ještě Jan Kubr závodil. Ota Pavel chytal ryby, aby měli co jíst, a Honza Kubr trénoval. Právě nad těmi rybami se Ota Pavel dozvěděl věci, kterých by se jindy těžko dopátral. I do zaměstnání s Janem Kubrem chodil. Tak, jako dělal závozníka Veselému v nákladáku, tak dělal závozníka Kubrovi na jeřábu. Záměrně píšu o Janu Kubrovi hned poté, co jsem psal o Janu Veselém. Jejich osud byl podobný, stejné zakázky a stíhání režimem za stejný čin. Kubr na tom byl možná ještě o něco hůř, protože měl veliké zdravotní problémy, a možná o něco lépe, protože nemusel ukončit kariéru sám ze své vůle. V Otovi Pavlovi našel Jan Kubr zastání. Špatný obraz, který mu vytvořil tehdejší režim, měl Ota Pavel snahu napravit popsáním pravdy a skutečnosti. Jedná se o vyprávění o nenaplněné sportovní kariéře mimořádného závodníka.

4.2.1. Popis děje

Ota Pavel nás nejprve zavede ke Kubrovu původu. Uvažuje, co mu asi tak soudičky určily do života, vskutku to asi nebylo nic příjemného. Chlapec z jižních Čech, konkrétně z Milevska, měl matku učitelku a otce úředníka, kterého stihnul v druhé světové válce krutý osud. Byl popraven za protifašistickou činnost. To bylo Honzíkovi Kubrovi teprve sedm let.

Ota Pavel poznal Jana Kubra po válce. Bylo to na závodě kolem Čech a Moravy. Tehdy bylo zvykem, že reportér měl svého koně. Zkrátka mít závodníka sám pro sebe a psát o něm. Tehdejší absolutní hvězdu Jana Veselého měl pro sebe už Pavlův kolega Pondělík. Ota byl zatím bez“ koně“ a cítil, že tím trochu strádá. Cyklistiku měl opravdu rád a na svého favorita teprve

čekal. V druhé etapě závodu kolem Čech a Moravy Ota Pavel ho už našel, měl ideální fyzické předpoklady být dobrým cyklistou. Šlapal a všem ujížděl a u toho se dokázal smát a dělat legrácky. Ota věděl, že to je jeho „kůň“. Druhý den před startem si šel Ota Pavel honem Kubra zamluvit. Říká mu: „Chtěl bych o tobě jednou napsat knihu.“ Oba ještě byli mladí na začátku své kariéry, tak se na něj Kubr podíval překvapeně. Ale pak sám řekl: „Já to ale dnes vzdám.“ Vyzařoval z něj přitom zvláštní smutek, ale pak se na Otu usmál, skoro jako na holku. Pak se na sebe usmáli vzájemně a bylo jasné, že spolu budou spolupracovat. V ten den Jan Kubr závod vzdal a tím závod i pro Otu Pavla skončil.

Kniha o Janu Kubrovi bohužel napsána nebyla. Vše, co Ota Pavel o něm napsal, mu připadalo mizerné. Zdálo se mu, že je to mnohem horší než cokoli, co napsal předtím. Stali se skvělými přáteli. Jezdili spolu na kole, na motorce a dělali spoustu věcí. Pavel si jen stýská, že spolu nikdy nebyli opilí. Bylo mu to líto, ale Jan Kubr nepil. Věděl o něm moc a moc, ale na knihu mu to pořád nestačilo. Nevěděl proč, ale stále mu nedokázal porozumět. Byl pro něj nezkrotitelný a nepředvídatelný, neuměl ho zkrotit tak, aby to mohl formulovat a psát o něm.

Jana Kubra bavilo nade vše na světě jezdit na kole a měl nemalé cíle. Potřeboval si dokazovat, že je chlap a potreboval si to něčím změřit. Nejdřív chtěl reprezentovat svůj kraj, později svou vlast a nakonec chtěl závodit za světový mír. Měl toho hodně v plánu a měl k tomu velké předpoklady. Trénoval desetkrát tolik, co ostatní cyklisté a padesátkrát tolik, než tehdejší fotbalisté.

Byl neuvěřitelně pyšný na to, že je z jižních Čech. Jezdili po jižních Čechách společně s Otou Pavlem, všecko tam bylo zvláštní, vzduch, nebe i pivo mělo jinou chuť. Potom, když už Ota Pavel nemohl šlapat, Honza Kubr ho tlačil a chechtal se. Kubr toho asi v jižních Čechách najezdil na kole nejvíce ze všech, byly to statisíce kilometrů. Jednu dobu jezdil každý den do práce a z práce, každý den přes dvě stovky kilometrů. Trénoval jako ti nejlepší z nejlepších. Lidé okolo silnic už Kubra znali. Sadař mu vyhradil strom, který si sám očesal, když jezdil okolo. Pekař mu připravoval housky za okno, nikdo

od něj za to nic nechtěl. Jednou vyrazil v ohromné zimě na trénink, asi po sto kilometrech už byl neskutečně vyčerpaný. To zrovna jel kolem autobus dělníků a ti ho vtáhli dovnitř do autobusu. Třeli mu zmrzlé svaly, Jan Kubr jen namítal, že na autobus nemá peníze a oni mu na to odvětili: „V téhle zemi nepotřebuješ peníze, Honzíku.“ Mysleli tím v jižních Čechách.

Jan Kubr začínal být postupem času stále známějším cyklistou. Už dokázal ujet sám na sebe při Závodě míru, docela sám si přijel pro vítězství do Brna. Vedl celkové pořadí Závodu míru, ale spadl a rozbil se. Vyhrál toho spoustu, ale bylo toho ještě víc, co nevyhrál. Měl štěstí na průšvihy a jak se ho držely, tak každý závod doprovázelo nějaké drama. Kubr míval takovou formu, že z něj byli všichni soupeři zoufalí a on se u toho ještě smál a bavil se s lidmi okolo trati. Jednou při závodě okolo Slovenska se proslýchalo, že Italové chtějí Kubra zničit. Taky jo, jeli jak stroje a jednou za čas polkli nějakou pilulku, dopovali.

Bylo s ním spoustu legrace, na kole, jak se říká, blbnul. Dokázal zavelet pelotonu, aby slezli s kola a šlo se na třešně, v největším tempu zastavil v obchodě a koupil si housky. Později, když měl zákaz závodit, vyfotografoval cyklisty, poté nasedl na kolo, všechny je předjel a znovu je vyfotografoval. Pořád pouštěl řidítka a dělal, že střílí z revolverů. Byl hrdý, že mu říkají Clifton. Tohle chování bylo pro mnoho lidí nepříjemné, a proto měl Kubr spoustu problémů. Funkcionáři chtěli, aby se tvářil vážně a důstojně. Pro tohle všechno byli společně s Veselým potrestáni dvouletým zákazem závodit. Kubr ale chápal, že člověk musí občas udělat něco jinak, aby se z toho světa kolem nezbláznil. To se mu stalo osudným. Nakonec se nestihl stát velkým vítězem Závodu míru nebo mistrovství světa. Zradil ho jeho nejdůležitější nástroj, jeho největší zbraně. Sedmilitrové plíce a dlouhé mohutné nohy. Křečové žíly a na plicích velká hnědá skvrna. Léčili ho, ale pořád se to na něj nabalovalo a pořád se to vracelo.

Jeho talent neměl šanci, neměl součástky, neměl kolo, neměl jídlo. Takhle to nešlo dokázat. Později přibral, na kolo už ani nepomyslel, už i on

sám věděl, že je prokletým cyklistou. Tak kouřil cigarety a koukal z okna na svou Plzeň. Honza Kubr se stal trenérem Rudé hvězdy Plzeň.⁴²

Obranné postavení nespravedlivě trestaného a stíhaného cyklisty Jana Kubra je zcela zjevné. Zlomen režimem a lidmi, kteří seděli v představenstvu tehdejšího cyklistického vedení, později ho stihne osud pokaženého zdraví. Ota Pavel ve svém díle často a rád heroizuje, zřejmě po právu, snaží se psát spravedlivě a obhajovat ty, na kterých se silně podepsala křivda. Jan Kubr tvrdě dře, odhodlání trénovat a překonávat překážky je téměř nepřekonatelné, dosahuje určitých úspěchů. To navzdory nepříjemným podmínkám existenčním nebo sociálním. Krom těchto problémů do Kubrova života ještě zasáhnou problémy, které není schopný svou vůlí a odhodláním překonat. Jedná se o zdravotní potíže. A ať je to tak, nebo trochu jinak, jeho kariéru ukončuje především problém se zdravím. V závěru ale Ota Pavel nachází určitou rovnováhu v jeho životě. Jedná se o uspokojení nalezené v rodinném životě a trenérské práci.⁴³

4.2.2. Obsahová analýza

Tato reportážní črta je průřezem života popisovaného sportovce. Ota Pavel začíná popisovat již jeho dětství a zasvěcuje čtenáře do hlubších souvislostí jeho života. Důklad pak především kladl na sportovcovu cestu vzhůru a popisy jeho tréninku. Už při tomto vyprávění byl cítit silný patriotismus ke kraji, který v sobě sportovec choval. Další důležitou částí příběhu nám Ota Pavel přibližuje, jak se dali do spolupráce a jakým způsobem se spřátelili. Příběh pokračuje popisem slávy uhasínající zdravotními problémy a křivdou režimu až po konec kariéry a rodinný život.

Text je velice čtivý a díky krátkým výstižným větám dobře srozumitelný nejširšímu čtenářskému publiku. Vykresluje důvěrně dané životní situace s upřímností čtenáři zprostředkovat skutečnost, která se odehrála.

⁴² Pavel, O. *Syn celerového krále*. Praha: Slávka Kopecká 2004, str.: 21 - 31

⁴³ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 138

4.3. Baroni na kolech

Christian a Blanka Battaglia, byli dva šlechtici z jižních Čech, byli to sourozenci, kteří jezdili na kole. Od malička se cyklistice věnovali. Není toho o jejich spolupráci s Otou Pavlem známo tolik, jako třeba o Janu Veselém, nebo Janu Kubrovi. Ota Pavel s Christianem Battaglia strávil týden na jejich rodinném zámku, aby poznal jeho život.

4.3.1. Popis děje

Ota Pavel se hned na začátku díla přiznává, že Christian Battaglia je pro něj největším sportovcem v tom smyslu, že na sobě tvrdě pracoval a tisíckrát překonal sám sebe. Nikdy nevyhrál žádný velký závod, Tour de France nebo Tour de Bohemia a přesto mu byla cyklistika vším.

Sourozenci Blanka a Christian Battaglia pocházejí z italského šlechtického rodu, část jejich rodu se usídlila v jižních Čechách. Kdysi sem přišli proto, aby zušlechťovali naši zem. Jejich otec byl velmi přísný jak na sebe, tak na ně. Maminka byla velmi vzdělaná, ovládala šest řečí, skládala básně a velmi dobře znala literaturu. Tahle rodina jezdila po zámecké hale, vydlážděné žulovými kameny, rodiče na koních a děti na kolech.

Blanka Battaglia se narodila nedaleko Vídně, ve svém životě měla spoustu snů, ale většina z nich se jí nevyplnila. Sny o lásce, dětech anebo třeba o vítězstvích. Naučila se jezdit na mamčině kole, protože když byla malá, kola dětská se ještě nevyráběla. Všude jezdila na kole. Pak jednou přišla za rodiči s tím, že by chtěla jet do zahraničí, otec jí to dovolil, ale na cestu jí nedal žádné peníze. Jela na závodním kole přes Rakousko a Německo do Švýcarska. Měla nějaké peníze ušetřené a nějaké dostala od maminky. Vezla s sebou jen pár nezbytností. První noc spala mladá hraběnka ve stodole na slámě.

Na první závody jela Blanka s Christianem Battaglia roku 1929 do Berouna. Christian byl druhý a Blanka čtvrtá. Byl to začátek Christianovy lásky ke kolu, byla to taková láska, že na nic než na kolo nemyslel. Jeho snem

bylo stát se slavným cyklistickým závodníkem. Jeho předci byli rytíři s modrou krví a přáli si jen, aby jejich meče byly ostré a koně byli hbití, on si přeje být slavným cyklistou. Jeho sen se splnil, bohužel jen částečně. Bude tomu tak, ale s absencí slovíčka slavný. Nikdy se nedostane na vrchol a neposbírá vytoužené vavříny. Šťastný byl a to zatím bez bohatství a slávy. I on vyráží do zahraničí, jede na kole do francouzského Marseille. Tam do něj narazilo osobní auto a tamější nemocnice byla v tu dobu příšerná. Čekala ho buď rakev, nebo dřevěná noha. Rozhodl se odcestovat zpět domů. V Čechách mu lékaři dali nohu dohromady. Znovu trénuje a má se zúčastnit olympijských her v Berlíně. Naneštěstí si zase zlomí ruku. Závodit tedy nemohl, ale jel se podívat alespoň jako divák.

Musel se kola na nějaký čas vzdát, protože narukoval, naštěstí boje zvládl bez úhony. Tak si oddychl, když mohl slézt z koně a vylézt si zase na svoje kolo. Začal znovu tvrdě trénovat neskutečné objemy, polykal desítky tisíc kilometrů. Jezdí na kole všude, na kole dokonce cestuje. Často jezdí do Rakouska a Německa, párkrát se vydal i Švýcarska a jednou dokonce do Francie. Poháněla ho neskutečná skromnost a to i co se týče jídla. Jezdil pouze „na chleba a vodu“, na závody si bral pouze chlebové kůrky. Na tuhle stravu jezdil dobrých čtyřicet let a byl šťastný.

Blanka Battaglia hledala na kole společníka, nikdy se jí to nepodařilo. Vždy byl problém v rozdílném výkonu anebo v duševním porozumění. Byla zvyklá být sama a potichu, cítila se svobodná, mohla se koupat nahá a dělat si vše podle sebe. Spala, kde se dalo, ledacos zažila. V Alpách o ní už každý věděl, lidé ji znali a sledovali. Vyjížděla neuvěřitelné kopce a to v té době bez přehazovačky. Jako hurikán jezdila ve sjezdech, předjížděla auta a ostatní cyklisty, proto dostala přezdívku postrach Alp.

Christian Battaglia se nestal mistrem světa. Neměl možnost a neměl ani talent. Musel dřít mnohem víc, než jeho ostatní kolegové. Zámek chátral, některé stropy podpíraly provizorní sloupy. Mezi starožitné exponáty zámku přibývaly další a další poháry a cyklistické ceny. Za desítky let, co na kole závodil, jich posbíral určitě víc než stovku.

Blanka Battaglia s cyklistikou skončila, když jí srazil automobil. Už pak nikdy nemohla pořádně jezdit. Měla těžký život, manžel jí zemřel ve čtyřiceti letech na rakovinu. Dlouho se starala o nemocnou maminku upoutanou na lůžko. Jejím dalším posláním bylo starat se o Christiana a ostatní cyklisty, udělali ze zámku takové cyklistické depo. Poté vzala ještě práci hrobařky, dobrovolně ze své vůle kopala hroby v létě i v zimě.

Po pětadvacáté jel Christian Battaglia závod Praha – Karlovy Vary – Praha. Je to závod, který má skoro tři stovky kilometrů. Díky počtu účastí byl označován za karlovarského hrdinu. Lidé chtěli, aby mu vystavěli pomník na Letné. On by byl na kole, u toho pojídal kůrku chleba. Jezdil všude na kole, kdykoli kamkoli. Jednou mu jeho rakouský strýc věnoval SAABA, doslova mu ho vnutil. Spousta lidí si myslelo, že je to Christianův konec s cyklistikou, ale nebylo tomu tak. Měl auto hlavně proto, aby na kole mohl jezdit. Jel do Jugoslávie, kde se místo koupání v moři proháněl na kole v horách.

Jezdil na kole denně, v jakémkoli počasí. Do práce a z práce. Každý den bojoval sám se sebou s počasím, s dnem či nocí. Poté, co přijede na kole z práce, jede teprve na trénink. Objede třeba dvě stovky kilometrů. Nikdy se nestal a nestane mistrem světa. Ale může být mistrem světa každý?⁴⁴

4.3.2. Obsahová analýza

Z díla o Battagliových je cítit respekt ze strany Oty Pavla. Dokazuje to, do jaké míry dokáže zprostředkovat svoje osobní pocity čtenáři. V reportážní črtě Baroni na kolech si můžeme všimnout tedy několika rozdílů oproti dalšímu dílu o cyklistice. Jak jsem již zmínil, je to citelný respekt, který je asi daný tím, že Pavel nepíše o svých vrstevnících, píše podle toho, jak je poznal. Další věc je, že Ota Pavel směřuje styl psaní až k úvaze. Respektive otevřeně uvažuje a pokládá si řečnické otázky. Určitě je také poznat, že se jedná o zcela jinou dobu. Především začátek díla byl v letech, kdy cyklistika teprve začínala. Jednalo se současně o odlišné sociální prostředí. Chlapec a dívka ze zámku,

⁴⁴ Pavel, O. *Syn celerového krále*. Praha: Slávka Kopecká 2004, str.: 132 - 144

mladý pan baron a mladá paní baronka. Málokdo by čekal, že povedou životy oddané cyklistice.

Co se týče rozložení textu, je také odlišné. Text tedy začíná standardně nějakým Pavlovým odůvodněním, proč se rozhodl psát právě o tomto tématu. Dále pokračuje jako vypravěč. Vysvětlí vše ohledně rodiny, proč přišli, odkud a co u nás chtějí dělat. Poté už se věnuje každému ze sourozenců. Nejprve začne Blankou, pak pokračuje Christianem. Každým zvlášť dokud se zase jejich životy nespojí. Dílo pokračuje, vysvětluje počínání jako určitou morální předlohu.

4.4. Další díla o cyklistech a cyklistice

Další Pavlovu tvorbu o cyklistice nebudeme probírat tak podrobně. Poznáme, že Ota Pavel vždy nedělal pouze osobnostní a tak rozsáhlé reportáže, jako jsme rozebírali doposud. Také se zajímal o hrdiny beze jména v povrchnější rovině poznání jednorázového závodu, jako je tomu například u reportáže Jak to člověk prohrál a potom vyhrál. Pokračovat budeme v obranném reportážním stylu s reportáží o Ladislavu Hellerovi s názvem Pár kilometrů od Terezína.

4.4.1. Pár kilometrů od Terezína

Jak už jsem výše popsal, jedná se o příběh Ladislava Hellera. Opět je to příběh smutný a s tragickým koncem. Láďa byl z vesnice nedaleko od Terezína. Jako kluk ovládal hokej a fotbal. Říkalo se o něm, že bude slavný fotbalista. V Terezíně žil také pan Menhart, který byl později trenérem národního cyklistického družstva. Ten si přál, aby kluk jako Láďa Heller jezdil na kole. Byl rozhodnutý, že ho získá za každou cenu. Dal mu staré kolo a Láďa na něm začal závodit, pak si koupil kolo o něco lepší a už začal vítězit. Takhle postupně dojel až do národního mužstva na Závod míru.

V jedné příšerné etapě vzdalo přes dvacet závodníků, bylo hodně špatné počasí, sníh, déšť a do toho kroupy. Byl to příšerný závod. Pak se počasí umoudřilo, experti čeští i zahraniční si začali Ladislava Hellera všímat. Vše bylo, jak má být, skvělý styl, dobře stavěné tělo a perfektní technika jízdy. Patřil do první generace po Janu Veselém, která začala jezdit vpředu. Všichni viděli, že na tom je Láďa Heller perfektně, tak ho nabádali k dlouhému úniku. Po dlouhém a tvrdém boji zvítězil. Vybuodoval si své místo na slunci, světoví závodníci ho začali uznávat. Hned druhý den v následující etapě utrpěl v hromadném pádu těžkou zlomeninu. Právě tehdy, kdy teprve pořádně začal. Na kolo už neměl nasednout.

Vrátil se do rodné víscky a uvědomoval si, jak mu všichni fandili a že jsou všichni s ním, byl z toho dojatý. Zastavovali se u něj všichni cyklisti z kraje a vyprávěli si o kolech a o závodech. V Plzni ho vyléčili tak, že mohl zase jezdit na kole. Celá vesnice byla nadšená a ještě toho moc vyhrál. Už toho bylo dost a rozhodl se, že cyklistiky nechá. Dal si postavit parádní kolo, na kterém se bude vozit. Když to kolo bylo hotové, jel si pro něj do Roudnice, bylo příšerné počasí. Rozhodl, že si ho odveze až jindy. Byl popít s kamarády, potom nestihl poslední vlak domů. Vydal se po kolejích pěšky. Na jednom místě uklouzl a bouchl se do hlavy. Upadnul do bezvědomí, a tak neslyšel blížící se rychlík.

„Ota Pavel směřuje k tomu, aby poutavým způsobem zachytil průřez či jakousi osnovu širší éry činnosti a života zobrazovaného sportovce, přičemž přibližuje i jeho mladí a důsledně se tím v této reportáži řídí.“⁴⁵

Tak zhodnotil primární význam Bohumil Svozil. Povídka je skutečně za srdce beroucí a čtenáře přivádí až k slzám.

4.4.2. Jak to člověk prohrál a potom vyhrál

Toto dílo je výjimečné především tím, že Ota Pavel píše o belgickém cyklistovi, který však závodí na českém území. Taky předkládá určitou hru osudu domýšlivého závodníka, který se cítí být nepřekonatelný a doplatí na to. Na straně druhé reportážní příběh ukazuje napravení.

Belgičan van Ivens začal vyprávět svůj příběh. Peloton má svá pravidla, byl si dobře vědomý toho, že je silný a tak se posmíval a využíval slabší jedince, bral jim jídlo a pití v době, kdy ještě měl všeho dost. Závodníci ho za to vyloučili ze svého kolektivu. Byl však stále domýšlivý a myslel si, že nepotřebuje nikoho k tomu, aby mohl vítězit. V další etapě si také nepočínal v duchu fair-play. Na špici se zformovala čtyřčlenná skupina. Jeden odpadl, druhého shodil z kola a třetího nechal před cílem rozrážet vzduch přesto, že měl dost sil. Nakonec ho „srabsky“ porazil. Tím se oblékl do žlutého dresu.

⁴⁵ Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. str.: 130

Druhý den v poslední etapě hned na začátku ujela skupinka uprchlíků, van Ivens si toho nevšimal. Když to zjistil, bylo pozdě. Na špici jel sám, dřel neskutečně, neměl dost sil po úniku v přecházející etapě. Prosil jednoho závodníka za druhým, aby s ním jel. Každý se na něj s klidným svědomím jen podíval a usmál se, nikdo s ním jet nechtěl. Tolik se do Prahy těšil, ale nestálo to za nic, přijel dvacátý nebo třicátý. Dostal pořádnou lekci. Takto se svěřil Pavlovi po dojetí a slíbil, že už bude jezdit jinak, že je mu to líto.

Bylo tenkrát neskutečné horko, asfalt byl rozpálený, až se roztékal a voda vysychala v lahvích. Někdo s cyklistů zastavil a začal se brouzdat ve vodě, dělali to za ním všichni ostatní. Ze soupeřů byli najednou přátelé a tehdy podle Pavla život zvítězil nad útrpností. Něco podobného viděl Ota už jen jednou, to když všichni cyklisti zastavili a šli na třešně.

Jednou ujel hned na začátku etapy Belgičan Hufkens. Každý věděl, že je to šílenost a že nemůže vydržet. Vedl o tři kilometry, byl to neskutečný únik, který se vidí jednou za dlouhá léta. Pak udělal něco úplně nečekaného, vjeli do městečka. On sjel ze silnice a přejížděl na druhou stranu náměstíčka, jel k dívce, která mávala kyticí. Zastavil se, vzal od dívky květiny a políbil ji. Připevnil květiny na bleděmodrý dres a jel dál. Bylo to gesto lidství, ukázka osobního vítězství. Ota Pavel si nevzpomíná, kdo tu etapu vyhrál, ale tohle gesto si pamatoval ještě dlouho potom. Člověk musí umět vystoupit z přeplněné tramvaje a umět se nadechnout čerstvého vzduchu. Člověk by si měl občas vzpomenout na ostatní a dát jim napít vody nebo pomeranč.⁴⁶

Tento kus z tvorby Oty Pavla začíná uvedením do prostředí a následným monologem, zpovědí Belgičana van Ivense. Zavládl určitý výchovný moment prozření Belgičana. Je to v podstatě společenský apel, který pohne se svědomím každého z nás. Je z toho jasné poučení. V druhé části dochází na veselejší příhody z cyklistického prostředí. Opět je to ale psané pro lidi, aby dokázali přijmout krásy života.

⁴⁶ Pavel, O. *Pohár od pánaboha, Jak to člověk prohrál a potom vyhrál*. Praha: Slávka Kopecká 2004, str.: 116-121

Ota Pavel toho napsal o cyklistice ještě mnohem víc. Podle výše uvedených ukázek ale už je jasné, kam v těchto dílech směřoval. Šlo mu o charakter osobnosti a ukázání těžkého sportu lidskýma očima v jeho plné kráse. Morálka, píle, vůle a další vlastnosti, které každý z cyklistů musel mít, aby byl úspěšný. Celkem silně to v mých očích kontrastuje v současném pohledu na cyklistiku, kdy je brána jako sport dopingu. Cyklisté a cyklistika nechali tedy hlubokou stopu v Pavlově životě, v jeho tvorbě i v jeho duši.

5. Obsahová analýza Pavlových děl o horolezectví, gymnastice a cyklistice

Ota Pavel psal pro lidi a to s sebou neslo přirozeně určité znaky. Chtěl, aby jeho texty byly srozumitelné každému a dařilo se mu podle toho psát. Vyplývá z toho tedy několik následujících rysů jeho tvorby. Ota Pavel se pohyboval ve vrstvě jazyka, která je všem velmi blízká. Používal hovorovou češtinu, kterou dokázal velmi barvitě užívat. Nepsal dlouhá souvětí, ve kterých by se čtenář ztrácel. Věty v jeho tvorbě jsou tedy krátké a stručné, velmi dobře srozumitelné širokému publiku.

Občas se můžeme setkat v Pavlových textech i se sportovním žargonem v daném oboru. Ota Pavel měl pro slangové výrazy slabost, rád se je učil a rád je používal. Nikoli tak, aby čtenář textu nerozuměl, vždy je slovo řádně vysvětleno nebo vyplývá z kontextu. Především měl slabost pro žargon, který používali cyklisté.

„Zavedl jsem si notýsky a notesy, do kterých jsem si psal, jak cyklisté mluví (občas krásně sprostě), psal jsem si přezdívky jako Maglajz nebo Halapartna a psal jsem si věty, které jsem slyšel jako: To bylo žuff'o. Podej mi brejle proti smyku. Dneska jsem tropicky mrtvej. Bufet poznáš po čuchu. Po závodě si vezmem klofandy a vyflajznem se na to. Takových vět jsem napsal tisíce, protože cyklistika má svůj žargon, svůj zvláštní a krásný slovník jako mají ty nejfajnější řemesla, jako je rybářství. Napsal jsem si také spoustu epizod a příběhů.“⁴⁷

Ota Pavel psal svá díla ve dvou interpretačních rovinách. Buď psal z pozice vypravěče a popisoval příběh sám za sebe. Nebo takzvanou ich-formou, kdy psal za samotného sportovce, v podstatě jeho slovy. Někdy dokonce reportáž přepsal do druhého stylu. Jako příklad nám může posloužit reportážní črta Omyl, která byla v prvním vydání napsána slovy vypravěče. Do finální podoby ji Ota Pavel převedl právě do ich-formy. U jednoho i druhého stylu se jedná v Pavlově tvorbě o monolog. Názvy děl vždy souvisí s textem.

⁴⁷ Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. Praha: Slávka Kopecká, 2004, str.: 89

Mohou dokreslit pointu, nebo se jedná o zásadní moment v reportážní črtě. Současně nám můžou poodhalit děj, či ideu, ke které črta směřuje.

Ota Pavel byl mistr gradace. Ve svých dílech dokázal čtenáře dobře napínat a vyvolávat v něm emoce, které ho nutily přečíst vše jedním dechem. Na konci každého příběhu si člověk může vzít poučení nebo morální příklad z popisovaného.

ZÁVĚR

Práce byla zaměřená na sportovní tvorbu Oty Pavla v souvislostech na její vývoj a jeho život. Určené zaměření měla vymezení ještě užší, a to na menšinové sporty, kterými byly horolezectví, gymnastika a cyklistika. Tomu odpovídá koncept a výstavba práce.

Práce přináší nový pohled na řešenou problematiku a to od základu, nikdo se doposud nezamyslel nad Pavlovou sportovní tvorbou o menšinových sportech a jejím přínosem v horolezecké, gymnastické a cyklistické literatuře. Tím nemůže tato tvorba v dnešní době rozvíjet svůj potenciál, který v ní je a o to hůř si hledá nové čtenáře. Práce se snaží co nejlépe dosáhnout vytyčených cílů. Popisuje sportovní tvorbu Oty Pavla v souvislostech s jeho životem a s jeho osobními zážitky. Současně mapuje jeho tvorbu v určených sportovních oborech. Práce komplexně představuje menšinové sporty v jeho podání. Současně rozebírá díla po stránce kompoziční.

Zjištěním je, že Ota Pavel měl k svým dílům velice originální přístup. Byly to metody, které ke své práci používal, a byly to metody, které byly náročné především pro něj samotného. K jeho dílu dodnes neexistuje srovnatelný ekvivalent. Jeho originalita, věcnost a stručnost popsaná stylem, který vyvolává silné emoce. Představuje text dobře srozumitelný, nenáročný na pochopení, ale přesto velmi bohatý. Byl člověkem, který psal pro lidi.

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Svozil, B. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. 1.vyd. Praha: Akropolis, 2003. s. 240. ISBN: 80-7304-036-0

Pechová, J. *Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla*. 3. vyd. Praha Laguna 2002. s. 160 ISBN: 80-86274-47-0

Pavel, O. *Z korespondence*. 2.vyd. Praha: Primus, 2000. s. 159. ISBN 80-86207-17-X

Pavel, O. *Cena vítězství*, 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1968. s. 216. ISBN: 28-007-68

Pavel, O. *Povídky z šuplíku*. 1. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. s. 252. ISBN 80-86631-20-6.

Pavel, O. *Pohár od pánaboha*. 1. vyd. Praha: Slávka Kopecká, 2004. s. 141. ISBN: 80-86631-16-8

Pavel, O. *Olympiáda a jiné povídky*. 1. vyd. Praha: Agentura V.P.K., 1996. s. 164. ISBN: 80-85622-43-2

Pavel, O. *Syn celerového krále*. 1. vyd. Praha: Slávka Kopecká 2004. s. 173 ISBN: 80-86631-18-4

Glosíková, V., Mikulášek, A., Schulz, A. *Literatura s hvězdou Davidovou*, 1. vyd. Praha: Votobia 1998. s. 460 ISBN: 80-7220-019-4

Opelík, J. a kol. *Lexikon české literatury*. 1.vyd. Praha: Academia 2000. s. 1400 ISBN: 80-200-0708-3

CHIP: Československý sport. Praha: Olympia, 1972 - 26.4. ISSN 0323-1224

CHIP: Průboj. Ústí nad Labem: KV KSČ, 1988 – 31.12. ISSN 1804-5782

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michal Malík

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: prezenční

Název práce: Sportovní redaktor Ota Pavel, Ota Pavel o menšinových sportech

Rok: 2012

Počet stran: 64

Celkový počet stran příloh: 0

Počet českých zdrojů: 12

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Otto Novák, CSc

PhDr. Hugo Schreiber